

Karjalain Heimio

N:o 7-8 2014

Praasniekassa asut
muuttavat arjen juhlaiksi

S I S Ä L T Ö

Kannen kuva: Karjalan koi-
vu Aunuksesta, Oma Pa-
jo Petroskoista ja Päivyzet
Veskelyksestä Karjalaisil-
la Laujuhlilla Joensuussa.
Kuva Aila-Liisa Laurila

.....	<i>Aila-Liisa Laurila: Kahden Karjalan runous -seminaari pohti Karjalan kuvia ja merkityksiä Joensuussa.</i>	104
.....	<i>Pekka Vaara: Heimosoturit ja punakaartit sekä vuoden 1918 tapahtumat Vienen Karjalassa, osa 2.</i>	108
.....	<i>Eeva-Kaisa Linna: Venematka Pirttilahteen pitkin Kuitijärven pintaa kesäisen yön vaaleassa valossa.</i>	110
.....	<i>Terttu Louhikoski-Alasuutari: Afanasjeff-sukuseura lähti Uhtualle etsimään juuria ja suvun vanhoja paikkoja.</i>	112
.....	<i>Matti Tuomisto: Karjalan Sivistysseuran ja Suojärven Pitäjöseuran puheenjohtajat virittelivät uutta yhteistyötä Nurmeksessa.</i>	116
.....	<i>Marjukka Patrakka: 50-vuotias Runonlaulajan Pirtti juhli musisoiden ja muistellen menneitä aikoja Ilomantsissa.</i>	118
.....	<i>Heikki Rytkölä: Oliko Vaassila Kieleväinen sama mies kuin Waseli, joka valvoi Vuonnisen asukkaiden etuja?</i>	122
.....	<i>Risto Kormilainen: Veikko Huotarisen teos Jutun siruja itärajalta ja sen takaa jolloin puhalsivat vielä vapaat tuulet.</i>	122
.....	<i>Aila-Liisa Laurila: Päivi Sturm kertoo, millainen vienalainen perintöristi on sodankyläläisellä Irja Kemppaisella.</i>	124
.....	<i>Kerttu Nurmela: Pohjois-Viena-seuran ja Oulun ortodoksisen seurakunnan yhteiset prasniekat jatkuvat.</i>	126
.....	<i>Laukunkantajat: Päätoimittaja Aila-Liisa Laurila ja puheenjohtaja Eeva-Kaisa Linna keskustelevat karjalaisuudesta.</i>	131

Karjalan Heimio

Karjalan Sivistysseura ry:n
jäsenlehti ja äänenkannattaja

- Kieltä ja kulttuuria vuodesta 1906 -

Seura perustettiin 1906 nimellä Wienan Karjalaisten Liitto. Vuonna 1917 seuran nimeksi tuli Karjalan Sivistysseura ry.

Seuran tarkoituksena on itä- ja rajakarjalaisen kielen ja kulttuurin vaaliminen sekä sivistystyön tekeminen. Seura pyrkii ylläpitämään karjalaista perinnettä ja heimohenkeä sekä lujittamaan karjalaista itsetuntoa.

Karjalan Sivistysseura ry:n jäseneksi pääsee jokainen hyvämaineinen kansalainen. Jäsenmaksuun sisältyy Karjalan Heimio -lehti. Tervetuloa jäseneksi, lehden tilaajaksi ja lukijaksi sekä karjalais-kalevalaisen kulttuurin harrastajaksi.

Lisätietoja seuran toiminnasta www.karjalansivistysseura.fi

Tarjoa juttua lehteen

Karjalan Heimossa julkaistaan toimituksen harkinnan mukaan myös lukijoiden kirjoituksia sekä karjalaisyhdistysten ja sukuseurojen tapahtumailmoituksia, jotka liittyvät itä- ja rajakarjalaisuuden vaalimiseen.

Aineisto seuraavaan Karjalan Heimio -lehteen pitää lähettää päätoimittajalle viimeistään lauantaina 27. syyskuuta 2014. Numero 9-10 ilmestyy 23.10.2014. Viimeinen aineistopäivä tänä vuonna on 8. marraskuuta.

paatoimittaja@karjalanheimio.fi

Karjalan Heimo

Vuonna 1906 ilmestyi lehden ensimmäinen näyttenumero nimellä Karjalaisten Pakinoita

Toimitus

Päätoimittaja: Aila-Liisa Laurila
0400 755 907 tai 040 514 3351
päätoimittaja@karjalanheimo.fi
Lapinkaari 20 B 23, 33180 Tampere
www.karjalanheimo.fi

Ulkoasu

Peter Bange
bangedesign@gmail.com

Ilmestyminen

Lehti ilmestyy 6 kertaa vuodessa,
kaksiosnumeroina. 95. vuosikerta.

Ilmoitushinnat

Takakansi 490 €, sisäkannet II ja III 450 €,
I/1-s. 430 €, 1/2-s. 300 €, 1/6-s. 235 €,
1/3-s. 185 €, 1/6-s. 140 €, 1/6-s. 115 €

Ilmoitusaineiston toimitusosoite

päätoimittaja@karjalanheimo.fi

Lehden tilaaminen ja

osoitteenmuutokset

Karjalan Sivustisseura ry
Luostikatu 9 D, 00160 Helsinki
(09) 171 414
toimisto@karjalansivustisseura.fi
www.karjalansivustisseura.fi
Toimisto palvelee ti ja to klo 10-15,
heinäkuussa suljettuna.

Tilaushinta / jäsenmaksu

Lehden tilaushinta on 40 €/vuosi.
Yhdistyksen jäsenmaksu on 32 € ja lehti
sisältyy jäsenetuna jäsenmaksuun.

Pankkiyhteys

Sampo Pankki
IBAN: FI52 8000 1500 061 7 19
BIC/SWIFT: DABAFIHH

Julkaisija

Karjalan Sivustisseura ry
Julkaisutoimikunnan puheenjohtaja:
Senri Timonen
www.karjalansivustisseura.fi

Painopaikka

Libris Oy

Oikeudet muutoksiin pidätetään

ISSN 0449-8828

Helsingissä 10. elokuuta 2014

Mieliin hiipi pelko

Tilastotieto kertoo karun totuuden. Tämän vuoden alussa Suomessa kävi 81 800 venäläistä turistia, kun vuosi sitten vastaavana aikana heitä oli 259 100. Rosturizmin tilastoihin on otettu mukaan vain turistit, ei liikematkailijoita. Samoin suomalaisten matkailu Venäjälle hiipui tänä kesänä pahan kerran. Monet karjalaisjuuristen ryhmät peruivat jo suunnittelemansa kotiseutretken kokonaan, osa lähtijöiden puutteesta. Osa matkoista tehtiin tuntuvasti aiempaa suppeammalla osallistujamäärällä. Venäjän ruplan arvon romahtaminen on yksi syy venäläisvierailujen vähenemiseen Suomessa. Suomalaisia taas vaivaa ehkä eniten pelko turvallisuudesta, vaikka meilläkin on lama, työttömyys on kasvanut ja kuluttajien luottamus tulevaisuuteen heikentynyt tuntuvasti viime aikoina. Ukrainan levottomuudet osuivat pahaan aikaan. Ne saivat kaikki epäröimään. Kun vielä Suomen ulkoministeriökin on varoitannut kasvaneesta terroriuhasta esimerkiksi Pietarissa, on selvää, että moni jää mieluummin kotiin. Pietarissa vakituisesti asuvat tosin kertovat, että arki ei ole muuttunut kaupungissa mitenkään.

Ne suomalaiset, jotka uskaltautuivat Vienan Karjalaan tai Laatokan maisemiin jälleen tänäkin kesänä, eivät ole pettyneet. Ainakaan Karjalan Heimon toimitukseen ei huonoja uutisia ole kantautunut. Moni on saanut jälleen kerran nauttia upeista säistä ja mukavasta tunnelmasta Karjalan tasavallan kylissä. Ukrainan kriisi ja talouspakotteet Venäjää vastaan ovat sittenkin kovin kaukana.

On kyllä sanottava, että aikamoisella hämmennyksellä luin erään venäläisen uutistoimiston uutisia heinä-elokuun vaihteessa. Aivan tekisi tässä mieli kirjoittaa sitaatteihin sanat uutistoimisto ja uutinen.

Toimiston mukaan malesialaisen matkustajakoneen ampuivat alas Ukrainan armeijan joukot eivätkä hallintoa vastaan kapinoivat separatistit ja sen on kuulemma jopa Yhdysvaltain presidentti Barack Obama vahvistanut. Aiemmin olivat läntiset uutistoimistot kertoneet aivan päinvastaita! Eipä voi muuta kuin todeta, että propaganda jyllää eikä tavallinen kansalainen tiedä, mihin uskoa. On erittäin pelottavaa, jos tätä ei ymmärretä ja uskotaan sokeasti kaikki, mitä julkisuudessa kerrotaan. Totuus on aina sodan ensimmäinen uhri.

AILA-LIISA LAURILA
Päätoimittaja

Valokuvat muokka

avavat Karjalakuvaa

••• Onko Viena jämähtänyt I. K. Inhan kuviin ja Raja-Karjala kanteleukkoihin? Joensuun Karjalaisten Laulujuhlien aikaan Carelicumissa pidetty seminaari pohti Karjalakuvia ja merkityksiä.

Kun nykypäivän mies haluaa pukeutua karjalaiseen asuun, hän pukeutuu kuten aunuksien Terveh briha -kuoron laulajat Joensuun Karjalaisilla Laulujuhlilla. Taustalla Tuomi-kuoro Prääsän piirin Tšalnasta.

Ruotsalainen valokuvaaja Gustaf Retzius kuvasi Enossa vuonna 1873 miesjoukon, josta erotti yhden henkilön edustamaan tyypillistä karjalaista leveäkalloista ihmistä. Kuva Carelicumin auditorion valkokankaalta.

Vaikka vanhat valokuvat ovat arvokkaita ja ihailtavia, on paikallaan pohtia, onko kaikki kuitenkin ihan sitä, mitä näyttää. Kuvia ei pidä ottaa ikuisiksi ajoiksi valettuina ikoneina, joiden merkitystä ei saisi kyseenalaistaa.

Joensuun seminaarissa kävi ilmi, että Karjalan kuvat eivät ole pelkästään vanhoja mustavalkoisia kuvia, jotka otettiin joskus sata vuotta sitten. Karjalaa on kuvattu koko ajan sen jälkeenkin, ja eri vuosikymmenillä kuvaaminen on keskittynyt erilaisiin kohteisiin. Nykypäivä on jo huomenna historiaa, mutta kuvien vaikutus säilyy pitkään.

Itä-Suomen yliopiston professori Ris-

to Turunen on jäsentänyt Karjalan kuvat kiinnostavalla tavalla viiteen ryhmään. Ensimmäinen on "Löytöretkeilijöiden" Karjala, toinen kansanrunouden Karjala ja kolmas karelianismin Karjala. Karelianismi pitää sisällään niin kulttuurikarelianismin kuin sotakarelianisminkin.

Karelianismin kuvaan kuuluu karjalaisuuden ihailu, arvostaminen ja yhteisen perinteen kunnioittaminen sekä halu nostaa sen arvo korkealle. Neljäs ryhmä pitää sisällään nostalgian Karjalan, kuvat, jotka kertovat menetyksestä, unohtuksesta ja kaipuusta. Viides on ristiriitojen Karjala – kaikki ei olekaan pelkästään suloista ja ihanaa, vaan rumaa,

Juhlakarjalaisuutta? Tšalnan karjalainen lauluryhmä Besodaine Prääsän piiristä tehostaa esityksiään kukkahuivein. Päässä heillä on sorokat. Ryhmää johtaa Galina Hanenko.

autioituvaa ja rappioituvaa.

- Tässä järjestyksessä tulee huomioida se, että sarjallisuudessa ei ole kysymys peräkkäisyydestä vaan ideologisesta kohosteisuudesta: orastavien, vallitsevien ja hiipuvien aatteellisten virtausten yhteenkietoutuneisuudesta ja dynamiikasta, Turunen sanoo.

Savon Sanomien pääkirjoitustoimitaja, filosofian maisteri Riitta Raatikainen työstää parhaillaan väitöskirjaa Karjala-representaatioista valokuvauksessa. Seminaarissa hän käsitteli representoitumista eli karjalaisuuden näkymistä valokuvissa 1870-luvulta lähtien. Aiheen taustalla oleva tutkimus perustuu kuva-

sarjoihin, jotka ovat tyypillisiä Karjalaa ja Itä-Suomea koskevien yleisten mielikuvien rakentajia Suomessa.

- Valokuvan tulo uudisti ihmisten näkemyksiä omasta ympäristöstä, itsestä ja maailmasta, hän sanoo.

Valokuva on nykyaikainen media. Ennen kuvat maalattiin erilaisin tyylein vaihteleville alustoille. Valokuvaustekniikan keksimisen jälkeen kuvia napsittiin koneilla, jotka ikuistivat todellisuutta sellaisena kuin se on. Vai onko valokuva sittenkään oikea kuva todellisuudesta?

Riitta Raatikainen muistuttaa, että myös I. K. Inha teki asetelmia ja järjesteli kuvaustilanteita. Esimerkkinä hän mai-

nitsee Jyväskylän karjalaiset häät, joita ei oikeasti pidetty sillä tavalla kuin ne kuvattiin.

Samoin Inhan vuonna 1894 kuvaama sokea runontaitaja Miihkaili Arhippainen osoittaa hänen mukaansa Inhan tavalla kuvata ihmisiä, ja kuinka tämä tapa loi kehykset Karjalakuville. Muutkin tutkijat ovat tarttuneet tähän. Esimerkiksi Kati Lintonen on analysoinut vuonna 2009 Inhan kuvaustapaa seuraavasti:

”Kuva sokeasta runontaitajasta on sommiteltu maalaustaiteen muotokuvatradition mukaisesti: keskellä on terävästi kuvattu henkilö, tausta toistuu epäterävänä. Voimakas sivuvalo lankeaa henkilöahmoon vasemmalta irrottaen hänet lempeästi taustastaan. Kuva on otettu lievästi alakulmasta.”

- Inhan kuva jäi osaksi suomalaista tietoisuutta, Raatikainen toteaa.

Jo ennen Inhaa Karjalan laulumaille ehti ruotsalainen tiedemies Gustaf Retzius. Hänen isänsä Anders Retzius (1796-1860) oli ruotsalainen kallotutkija, neurologi ja lääketieteen kehittäjä. Hän kehitti ns. kalloindeksin. Hän puhui pitkäkalloisista silloin, kun kalloindeksi oli vähintään 74,9 ja lyhytkalloisista silloin, kun indeksi oli yli 80.

Kalloindeksi laskettiin kaavalla, joka oli yhtä kuin suurin kallonleveys kertaa sata jaettuna suurimmalla kallonpituudella. Tällä indeksillä pyrittiin selittämään muiden rotujen primitiivisyyttä verrattuna valkoihoisiin ihmisiin. Pitkäkalloiset olivat germaaneja ja sivistyneitä, muut heitä alkeellisempia!

Siinäpä sitten riittikin Retziuksilla mietittävää, kun suomalaiset ja karjalaiset olivat lyhyt- ja leveäkalloisia... miten ihmeessä he olivat pystyneet luomaan sellaisen sanataiteellisen kokonaisuuden kuin Kalevala on. Asiaa tutkittiin mittamalla päitä ja keräämällä kalloja hautausmaailta. Kalloja on vielä tänäkin päivänä ruotsalaisissa kokoelmissa.

Andersin poika Gustaf Retzius saapui Enon kirkonmäelle vuonna 1873. Hän otti ryhmäkuvan, josta irrotti yhden miehen erilleen. Siinä oli hänen mielestään tyypillinen karjalainen mies! Retzius ikuisti kamerallaan kantelemies Jaakko Parppein, joka oli Miihkaili Arhippaisen tapaan sokea ja kelpasi kuvaamaan tyypillistä runontaitajaa. Niin syntyi kantokuva karjalaisesta runolaularista.

Kun Retzius kerran oli niin valtavan kiinnostunut hänestä, vaatimattomasta

karjalaisukosta, Parpei lahjoitti kanteleensa ja vaatteensa ruotsalaiselle. Vaatteet vietiin Pariisiin maailmannäyttelyyn vuonna 1878 ja niitä on sen jälkeen säilytetty Pohjoismaiden museossa (Nordiska Museet) Tukholmassa.

Ruotsalaisten mielestä Parpei kanteleineen oli tyypillisesti skandinaaviseen kulttuuriin kuuluva. Suomessa oli alkanut Venäjän vallan aika vuonna 1809, joten suomalaiset itse osallistuivat Pariisin näyttelyyn Venäjän osastossa.

Kun Suomen ja Neuvostoliiton raja lopulta sulkeutui 1920-luvulla, piti suomalaisten alkaa etsiä karjalaisuutta omien rajojensa sisäpuolelta. Alettiin viimein pohtia, keitä karjalaiset oikeasti ovat. Kuvien tehtäväksi tuli vakuuttaa, että

karjalaisuus on osa suomalaista kulttuuria.

- Alkoi rajaseututyö. Piti pitää huolta rajaseudusta, tai hyvä ei seuraa, Raatikainen kertoo.

Kovin hyvää huolta rajaseudusta ei kuitenkaan pystytty pitämään enää sotien jälkeen. Karjalan ikoneiksi nousivat 1950-60-luvun valokuvat, joissa näkyy äärimmäinen aineellinen köyhyys. Maalaamattomat talot ja risaisiin vaatteisiin puetut lapset loivat uudenlaisen mielikuvan taantuneesta Karjalasta. Yksi kuvajista oli Caj Bremer, joka kuvasi köyhyyttä hakien kohteitaan mm. Polvijärveltä.

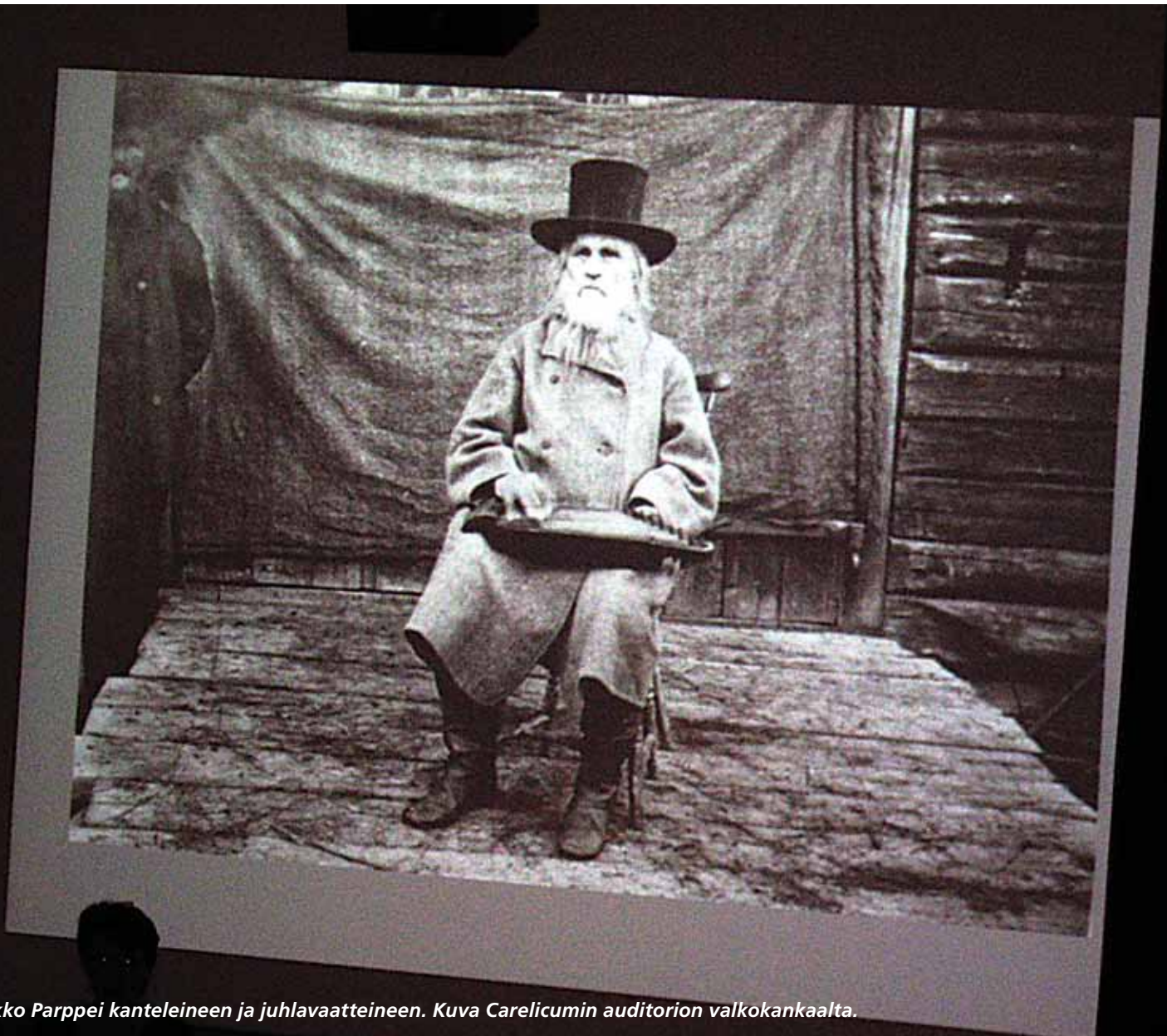
1970-luvulla voimistui kylien autioituminen, muuttoaalto vei työtä vailla olevat ihmiset Etelä-Suomeen ja Ruotsiin. Vain kesäisin enää poikettiin heinitty-

neitä peltoja katsomassa. Neuvostoliiton sarruttua alkoi uudenlaisen Karjalakuvan luominen. Sille antoivat pontta halu palata menneeseen ja löytää kadonnut kaunis maailma uudelleen.

2000-luvun Karjalakuvastoon kuuluivat petoeläimet, villi luonto, ortodoksiset ristisaatot ja vanhat kalmistot. ”Praasniekkasoituminen” luo tänä päivänä perinneasuihin pukeutumisen, laulun ja tanssin kautta kuvastoa, jossa arki on erikseen ja karjalaisuus otetaan kaapista esiin silloin, kun on juhlan aika.

AILA-LIISA LAURILA

Kabden Karjalan runous -seminaari pidettiin 28.6.2014 Carelicumin auditoriossa Joensuussa

Ukko Parpei kanteleineen ja juhlavaatteineen. Kuva Carelicumin auditorion valkokankaalta.

Heimosoturit joutuvat jättämään Vienan

Osa 2

Osa karjalaisista koki punaiset sotilaat vapauttajina, osa koki heidät vihollisina ja siirtyi pakolaisina Suomeen.

•• Karjalan Heimon viime numerossa alkanut juttu kertoo 1910-luvun lopun kuohuvista vuosista Suomessa ja Venäjällä sekä erityisesti rauhattoman ajan vaikutuksista Vienan Karjalaan.

Everstiluutnantti Carl Wilhelm Malmin johtamat heimosoturit olivat ilman mainittavaa vastarintaa edenneet maaliskuun 1918 lopulla Vuokkiniemelle, Uhtualle, Jyskyjärvelle, Paanajärvelle ja muualle.

Malmin joukko saapui 9. huhtikuuta Vienan Kemin edustalle ja valmistautui valtaamaan kaupungin ja katkaisemaan Muurmannin radan. Maaliskuun lopulla oli tieto lähestyvistä suomalaisista taivoittanut Kemin punaisen hallinnon, joka ryhtyi kiireesti organisoimaan vastarintaa.

Kemiin saatiinkin vahvistukseksi punakaarteja Sorokasta, Petroskoista ja Pietarista. Kantalahdesta saapui punaisten suomalaisten asejuna, jossa oli suomalaisia ja venäläisiä joukkoja. Myös Arkangelista lähti tulemaan jäänsärkijä, jossa oli pari sataa matruusia ja punakaartilaista.

Malmin valkokaarti hyökkäsi Kemiin aamulla 10. huhtikuuta vuonna 1918. Malm ei ollut järjestänyt kellovillista tiedustelua punaisten voimista ja asemista, joten punaisten vastarinnan voimakkuus yllätti suomalaiset heimosoturit täysin.

Taistelu jäi lyhyeksi eikä uhrejakaan tullut puolin eikä toisin muutamaa kaatunutta enempää. Parin tunnin ammuskelun ja tuloksettomien hyökkäysyritysten jälkeen valkoisten puhti loppui ja he lähtivät kiireen vilkkaa perääntymään Paanajärven suuntaan.

Punaisten eivät saaneet heti järjestettyä takaa-ajoa, joten valkoiset saattoivat perääntyä vihollisen häiritsemättä Jyskyjärvelle ja Uhtualle, minne he saapuivat 17. huhtikuuta. Kelirikko hyödytti molempien puolten liikkumisen ja kevään tullessa asemat olivat vakiintuneet. Valkoiset

hallitsivat Oulangassa, Uhtualle, Luusal-mella, Jyskyjärvellä, Kostamuksessa ja Kiimasjärvellä. Itäpuoliset alueet olivat asumaton erämaata ja alueet niiden takana punaisten hallussa.

Alkukesä 1918 sujui Uhtualle varsin rauhallisesti. Onnettomasti päättyneen Vienan Kemin valtausyrityksen jälkeen Malmin joukot saivat olla punaisilta rauhassa Uhtualle ja muissa Vienan kylissä. Kyläläiset suhtautuivat valkoiisiin suomalaisiin varautuneen ystävällisesti. Yhteyksiä Suomeen pitänyt muita varakkaampi väki liittyi heimosoturiin perustamiin suojeluskuntiin.

Karjalan Sivistysseuran ja karelianisten lähettämät kansanvalistajat, innokkaimpana Ilmari Kianto, kiersivät Vienan kylä, pitivät heimojuhlia ja yrittivät vakuuttaa kansaa Suomeen liittymisen eduista ja nostaa vastarintaa punaisia

vastaan. Punaisten vaivihkaa levittämä käsitys suomalaisista valloittajina ja Saksan käytyreinä sai kuitenkin hiljaisista kannatusta erityisesti köyhän väen ja sodassa Venäjän armeijassa palvelleiden nuorten miesten joukossa.

Sisällissodan päätyttyä oli Suomen poliittinen johto ja valkoinen armeija vahvasti saksalaisten valvonnassa. Toukokuun puolivälissä oli Mannerheim teettänyt suunnitelman Itä-Karjalan valtaamisesta, mutta Mannerheimin erottua kesäkuun alussa suunnitelma raukesi.

Useat senaatin jäsenet kannattivat Itä-Karjalan valloittamista, mutta eivät saaneet Brest-Litovskin rauhansopimuksesta kiinni pitänyttä Saksaa suunnitelman taakse. Malmin ja Walleniuksen heimosoturit jäivät vaille Suomesta saatavaa tukea tai huoltoa. Joukot kärsivät elintarvikkeiden ja sotatarvikkeiden puutteesta, ja miehiä pakeni Suomeen tai jäi palaamatta lomilta.

Stressaantunut everstiluutnantti Malm sairastui ja erosi heinäkuun puolivälissä, jolloin Vienan retkikunnan päälliköksi tuli jääkärikapteeni Toivo Kuisma. Hän sai Suomessa toimivien aktivistien avulla organisoitua uusien vapaaehtoisten värväyksen Suomesta Venaan. Värväyksen tuloksena Venaan tuli noin 500 uutta vapaaehtoista heimosoturia.

Saksalaiset olivat tyytymättömiä liittoutuneiden miehitykseen Pohjois-Venäjällä ja uhkasivat kansankomissaarien neuvostoa Saksan Ukrainassa olevien joukkojen avulla tapahtuvalla hyökkäyksellä kohti Moskovaa, ellei neuvostohallitus ryhdy toimenpiteisiin.

Ulkoasiain- ja sota-asiainkansankomissaari Lev Trotski antoi 1.7.1918 määräyksen, jonka mukaan ulkomaisia joukkoja Venäjällä on sota-oikeuden uhalla kiellettyä auttaa, samoin on kielletty sotavankien siirtäminen Murmanskiin tai Arkan geliin sekä ulkomaalaisten liikkuminen Vienanmeren alueella ilman sotakomissaarin lupaa.

Neuvostojoukkojen yritykset vieraiden joukkojen karkottamiseksi Muurmannilta jäivät ponnottomiksi, mutta kenraalimajuri Charles Maynard aloitti neuvostojoukkojen aseistariisumisen radan varren kylissä ja eteni Vienan Kemiin, missä neuvostojoukot asettuivat vastarintaan 4. heinäkuuta.

Brittien ja serbien joukot toimivat tehokkaasti, Kemin punakaartien johtajat surmattiin ja punaiset joukot lähetettiin

aseista riisuttuna etelään. Siitä lähtien ympärysvallat ja neuvostojoukot olivat sotatilassa keskenään.

Vienan Kemissä oli jo keväällä 1918 muodostettu myös karjalaisten punakaarti, jota johti vuokkiniemeläinen Grigori Lezovej eli Riiko Lesonen apunaan kontokkilaiset Santeri Petrov ja Nikolai Rugojev. Kaikki olivat tsaarin armeijassa palvelleita sotilaita ja kannattivat Vasemmisto-SR-puoluetta.

Sosialistivallankumouksellinen (SR) puolue oli bolsevikkien vahvin voima ennen lokakuun vallankumousta. SR:t ja bolsevikit olivat ajautuneet väli-rikkoon eri puolilla Venäjää ja siksi myös Kemin karjalainen punakaarti päätti vaihtaa puolta.

Brittien komentaja Maynard ja Riiko Lesonen sopivat 7. heinäkuuta yhteistyöstä ja muuttivat Kemin karjalaisen punakaartin Karjalan otrjaadiksi eli vapaaehtoisrykmentiksi. Otrjaadin varustamisesta ja huollosta sitoutuivat britit vastaamaan samoin ehdoin kuin suomalaisten Muurmannin legioonasta.

Otrjaadin komentajaksi nimettiin irlantilainen everstiluutnantti J. P. Woods ja karjalaisista muodostettuja neljää joukkuetta johtivat brittiläiset kersantit. Riiko Lesonen ja toinen vuokkiniemeläinen ”Pitkä-Iivana” Lipkin saivat brittiläiset luutnantinvirat.

Elokuun loppupuolella otrjaadi käynnisti toiminnan suomalaisia heimosotureita vastaan. Rajaseudun kyliin solutettiin punahenkisiä karjalaisia ja kätkettiin aseita. Otrjaadin pääjoukko lähti etenemään Vienan Kemistä 20. elokuuta Paanajärvelle ja sieltä eteenpäin Jyskyjärvelle ja Luusalmelle.

Kuisma joukkoineen säikähti nopeasti eteneviä punaisia ja perääntyi 9. syyskuuta Uhtualta Jyväskyläteen ja Vuokkiniemeen. Samaan aikaan punaisten toinen joukko koukkasi Kontokkiin ja Kostamukseen, jossa syntyneessä taistelussa kaatui 15 suomalaista.

Viimeinen taistelu käytiin 1. lokakuuta Vuokkiniemessä, jonne Kuisma oli koonnut joukkonsa Suomeen perääntymistä varten. Punainen otrjaadi eteni sinne noin 350 miehen joukkona. Joukko oli kasvanut etenemisen aikana kylistä liittyneistä punahenkisistä vapaaehtoisista joukoista.

Osa karjalaisista koki punaiset joukot vapauttajina, osa koki heidät vihollisina ja siirtyi pakolaisina Suomeen. Kuisman joukko menetti perääntymisen aikana kaatuneina 83 miestä, mutta pääosa pää-

si Suomeen. Kuisman joukko hajotettiin lähtöpaikassaan Kuopiossa 31.10.1918.

Karjalan punainen otrjaadi puhdisti Viena valkoisista ja järjesti paikallishallintoa keskuspaikkanaan Uhtua. Otrjaadin esikunta asettui Jyskyjärvelle. Otrjaadin suojissa muodostui poliittinen komitea, joka asetti tavoitteekseen Karjalan autonomian tai jopa itsenäisen Karjalan tasavallan muodostamisen brittien suojeluksessa.

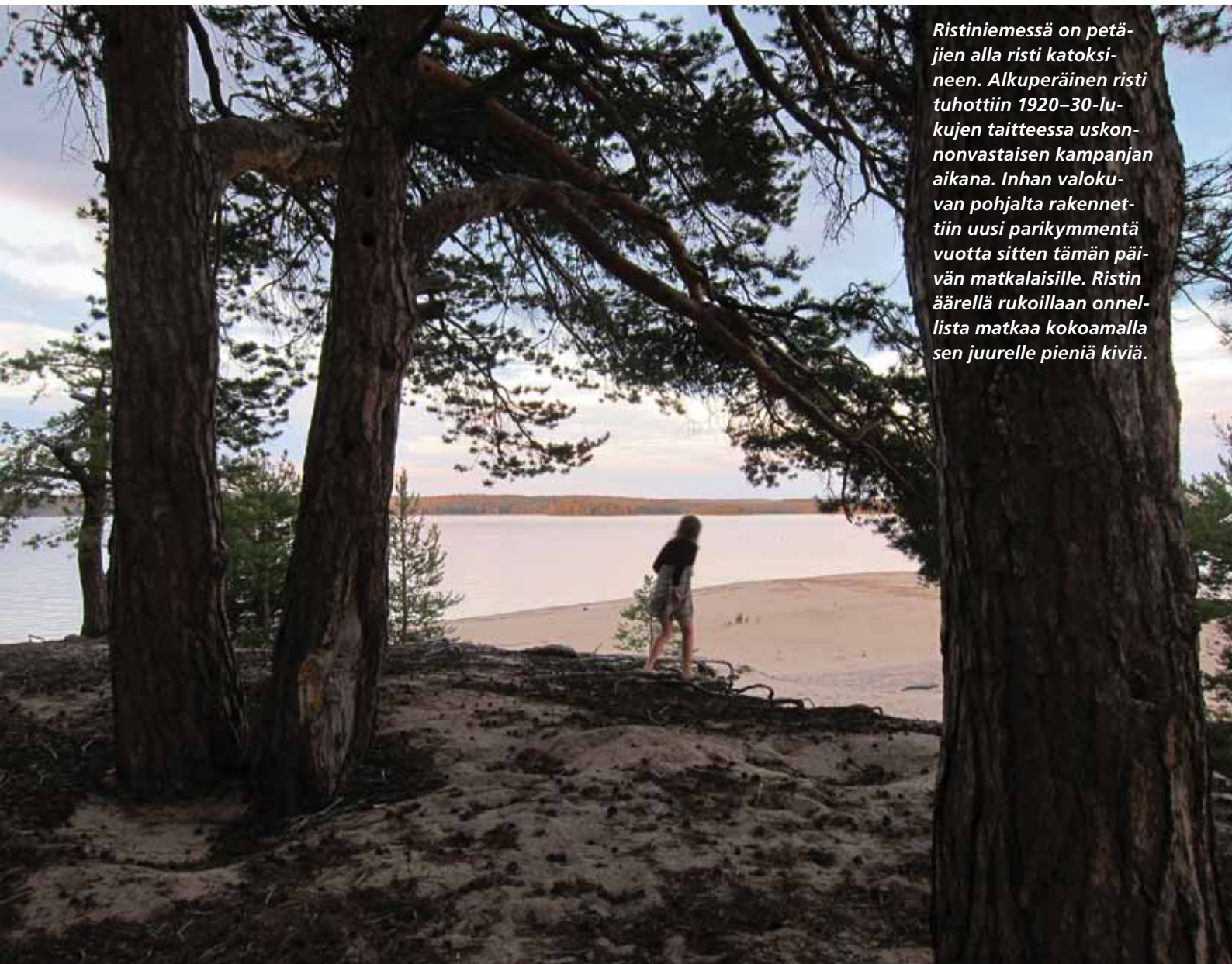
Otrjaadin irlantilainen komentaja, everstiluutnantti Woods, asettui tukemaan karjalaisten pyrkimyksiä. Woods näki irlantilaisten ja karjalaisten asemassa yhteneväisyyksiä, molempia sorti iso naapurimaa. Arkangelin valkoisten venäläisten johtohahmo, kenraali Miller sai kuitenkin brittijoukkojen komentajan kenraali Maynardin vakuuttumaan, ettei Karjalaa voi jättää punaisten karjalaisten käsiin ja otrjaadi lakkautettiin keuhkatalvella 1919.

Ensimmäinen maailmansota päättyi Saksan antautumiseen 11.11.1918. Saksalaiset joukot poistuivat Suomesta ja noin kuukautta ennen Saksan antautumista valitusta Hessenin prinssi Friedrich Karlista ei tullutkaan Suomen kuningasta. Suomen nuoren tasavallan hallituksella ei ollut voimavaroja jatkaa Suur-Suomen rakentamiseen tähtäävää politiikkaa vaan se keskittyi itärajan vartiointiin.

Myös ympärysvaltojen mielenkiinto Pohjois-Venäjään hiipui ja niiden joukkojen taistelumoraali heikkeni nopeasti, kun eri maiden sotilaat vaativat rauhan tultua pääsyä kotimaihinsa. Liittoutuneet pyrkivät siirtämään rintamavastuun bolsevikkeja vastaan taisteleville valkoisille venäläisille joukoille. 30.9.1919 liittoutuneet vetäytyivät Arkangelista ja 12.10.1919 Murmanskista. Jäljelle jääneet venäläisten valkoisten joukot menettivät alueen nopeasti neuvostojoukoille.

Vasemmisto-SR-puolue hävisi Venäjällä valtataistelun bolsevikkeille ja Vienassa otrjaadi menetti vähitellen otteensa ja hajosi. Alueen hallinto siirtyi Uhtualle heinäkuussa 1919 kansankokouksessa perustetulle Vienan väliaikaiselle toimikunnalle.

Väliaikainen toimikunta hallitsi Vienan kylä kesään 1920 saakka, jolloin bolsevikkien perustaman Karjalan työkansan kommuunin joukot valloittivat Vienan kylät Suomen rajaan saakka.

*Ristiniemessä on petäjien alla risti katoksi-
neen. Alkuperäinen risti
tuhottiin 1920–30-lu-
kujen taitteessa uskon-
nonvastaisen kampanjan
aikana. Inhan valoku-
van pohjalta rakennet-
tiin uusi parikymmentä
vuotta sitten tämän päi-
vän matkalaisille. Ristin
äärellä rukoillaan onnel-
lista matkaa kokoamalla
sen juurelle pieniä kiviä.*

Ristiniemi on eräänlainen Vienan Karjalan "hyvän toivon niemi", matkamiesten tärkeä levähdyspaikka. Sen pehmeä hietikko on mitä parhain paikka helteisen kesäpäivän viettoon, ja siellä kajastavat viilenevän illan valot ja värit.

Yön valossa Pirttilahteen

••• Kyly vuottaa kylpijöitään Kyyrösenniemessä, mutta rannassa killuva Bunukka-vene vie voiton. Öinen Kuitin selkä on tyven, Pirttilahti tällä kelillä vain vartin ajomatkan päässä. Kyly voi odottaa, parilla puulla se lämpiää uudelleen.

Bunukka halkoo Kuitin pintaa, taakse jäävät maisemaa rumentavat, ikävästi tuoksahtavat kala-altaat. Rantautuminen Pirttilahden matalikkoon käy helposti. Vene jää aloilleen, kun hyppäämme rantaveteen ja kahlaamme taannoin heinäa kasvaneen laajan niityn reunamille.

Pirttilahden kylässä on kaksi osaa, varsinainen kylä ja Taipale, matkamiesten etappi, jossa ennen yövyttiin Uhtualle mentäessä. Runsaat sata vuotta nähnyt Taipaleen talo seisoo sijoillaan ovirappu uusittuna, takanaan neuvostoliittolainen historia: perspektiivittömäksi luokitel-

tu Pirttilahden kylä päätettiin tyhjentää 1960-luvulla, pakottaa asukkaat taloineen päivineen siirtymään muualle, kuka Vuokkiniemeen, kuka Uhtualle.

Taipaleen talon asukille, Kallion Marielle lähtö ei kuitenkaan sopinut, hän päätti jäädä erakkona asumaan yksinäiseen pirttiinsä keskellä korpea. Vuosikautia hän siinä sinnitteli, kunnes heikentynyt terveys lopulta pakotti lähtemään 1990-luvun lopulla.

Pihapiirissä on ainutlaatuinen tunnelma. Talo on ainoa läntisen Vienan runokylissä säilynyt rakennus, jossa asuinsijat ja karjasuojat vielä ovat saman katon alla. Pihalla on aikoinaan kuljeskellut joukko maineikkaita runonkerääjiä ja kansanperinteen tutkijoita.

Vienan Karjalan ensimmäinen runonkerääjä A. J. Sjögren vieraili talossa vuonna 1825, Elias Lönnrot vuonna 1833 matkallaan vesitse Vuonnisesta Vuokkiniemeen. Lönnrotia ei Taipaleen talossa onnistanut, eriomaiseksi laulajaksi tiedetty isäntä ei lainkaan suostunut laulamaan. Sen sijaan emäntä kiroili, ainakin joka kolmannen sanansa jälkeen. Muutoin hän kyllä oli hyvätahtoinen, mutta kiroileminen oli jostakin tullut tavaksi.

Runsaat kymmenen vuotta Lönnrotin käyntiä myöhemmin Pirttilahdessa pistäytyi ahkera Vienan meren ja Laatokan välin kulkija D. E. D. Europaeus. Kulttuuriväen tietoisuuteen Taipaleen toi Väinö Kaukonen, joka Pirttilahdessa sodan aikana tutkimustyötä tehdessään asui talossa. Myöhemmin pihapiiri toimi Lenart Meren kansatieteellisen elokuvan ”Vesilinnun kansa” kuvauskohteena. Ku-

vanveistäjä Alpo Sailo löysi täältä vuosiksi asuinsijansa.

Nyt tienoolle on nousemassa mahtava pirtti, kun paikan omistajat ovat siirtäneet sinne Kostamuksesta vanhan kaupan hirret. Upea hiljaisuus ja ympäröivä erämaa varmaankin houkuttavat.

Pirttilahden kylässä ei enää asu vakiuista väkeä, mutta kesäisin siellä vieteään lomaa muutamassa talossa. Uhtualla vakituisesti asustava mies tähyää rannasaaan Kuittia ja kutsuu meidät rantaan jutustamaan, kun veneemme lipuu kuuloetäisyydelle. Mies on tullut viettämään viikonloppua suvun maille ja kutsuu meitä tsajjulle. Puolta yötä lähestyvä kello ja lämpimänä odottava kyly saavat meidät kiittämään, toisen kerran sitten.

Bunukka rantautuu valkeaan rantahiekkään, hietikkoa ja ikipetäjiä riittää molempiin suuntiin. Mitä ihanteellisin paikka kesäisen päivän viettoon! Eipä ihme, että I. K. Inha ja K. F. Karjalainen viivähtivät saattajineen tsajjulla Ristiniemessä, Pyhän Miikkulan ristin juurella. Inha kai voi kuvauskoneensa esiin, ja niin syntyi yksi Vienan retkikuvien klassikoista: valkoinen pöytäliina kanervikossa, samovaa-ri keskellä ja ympärillä loikoilee Inhan seurue aterioimassa. Useat retkeilijät ovat sittemmin kuvanneet itsensä samassa poseerausasennossa.

Ristiniemi on eräänlainen Vienan Kar-

jalan ”hyvän toivon niemi”, matkamiesten tärkeä levähdyspaikka. Ristinimessä on tavattu pysähtyä Kuittia molempiin suuntiin kuljettaessa. Vuokkiniemestä tultaessa noustiin odottamaan kaunista säätä, jos suurella selällä sattuu käymään liian kova tuuli. Niemeen pääsy taas tiesi Vuokkiniemeen mennessä onnellista loppumatkaa aavojen selkien jälkeen.

Niemessä on petäjien alla risti katoksieneen, tarinan mukaan pystytetty Enonsuusta kotoisin ollen kauppias Mitrofanofin vuonna 1906 myrskyisellä säällä hukkuneiden poikien muistoksi. Inhan kuvaama alkuperäinen risti on sittemmin tuhottu 1920–30-lukujen taitteessa uskonnonvastaisen kampanjan aikana, mutta onneksi kuva säilyi. Sen pohjalta rakennettiin uusi parikymmentä vuotta sitten tämän päivän matkalaisille. Ristin äärellä rukoillaan onnellista matkaa kokoamalla sen juurelle pieniä kiviä.

Ristiniemen kärjessä tuuli muokkaa niemeä siihen suuntaan, mistä tuulee kovempaa. Yleensä niemessä on ristiaallokko, tuuli käy niin sanotusti kahdesta suunnasta.

Bunukkamme jättää kevyesti taakseen tyvenen osittain paljastaman niemen. Muutama halko uuniin ja Natalie ja minä jo kohta nautimme kylän suloisesta lämmöstä.

EEVA-KAISA LINNA

TIETO

Pyhän Miikkulan ristin katoksen alle puuristiin on kiinnitetty risti, joka on messingistä valettu risti-ikoni.

- Risti-ikoniin on kuvattu ristiinnaulittu Kristus, ja sen yläosaan ns. käsittätehty Kristus ja kaksi rukoilevaa enkeliä.
- Ristinpuun alapuolella on pääkallo ja sääriluut, jotka symboloivat Golgataa, pääkallon paikkaa, mutta myös Aadamin hautaa. Perimätieto kertoo, että Aadam (Aatami) oli haudattu paikalle, jolle Kristuksen risti pystytettiin. Ortodoksiskovaisten (varsinkin vanhauskoisten) keskuudessa metalli-ikonit ja ristit ovat olleet tärkeitä henkilökohtaisessa hartausharjoituksessa.
- Kuvan esittämiä risti-ikoneja käytettiin mm. siunaamiseen ja kastamiseen sekä kirkkojen

pääristin vihkimiseen.

- Katovuosina messinkinen risti saatettiin kivia peltoon, jotta maa olisi tuottanut runsaamman sadon seuraavana vuonna.
- Kotien ikoninurkkauksessa metallista valetulla ristillä oli oma paikkansa. Pieniä metalli-ikoneja ja ristejä saatettiin asettaa vainajan rinnan päälle arkkuihin ja sovitilat saivat usein mukaansa suojelemissä esittävän pienen metallista valetun ikonin, koska se kesti särkymättä vaikka taistelutunteilla.
- Metallikoneja kiinnitettiin talojen portteihin suojelemaan asukkaita ja etenkin hautaristeihin suojaksi vainajille.
- Hautaristejä koristeltiin myös käsipaikoin ja puusta veistetyin ristinmuotoisin reliefein.

Lähde: Ortodoksinen kirkkomuseo

Kaunista on, kuten

••• Afanasjeffit olivat Uhtuan vanhimpia sukuja. He tulivat alueelle 1700-luvun alkupuolella. Osa sijoittui Suomeen jo 1800-luvun lopulta alkaen, pääosa pakeni Suomeen 1920-luvun alussa.

Uhtuan Lamminpohjassa asustanut suku hajaantui erilleen. Sukujuurista ei paljon puhuttu. Heinäkuussa lähdettiin yhteiselle matkalle. Tavoitteena oli päästä juurille ja nähdä Uhtua. Mukana oli noin 40 sukuseuran jäsentä.

Kolmisenkymmentä sukuun kuuluvaa matkasi Tilausmatkat Oy:n bussilla Ka-

jaanista Kostamuksen, Vuokkiniemen ja Vuonnisen kautta Uhtuulle. Toinen kymmenen hengen joukko tuli matkailuautoillaan Kuusamon ja Pääjärven kautta takaisin Kostamukseen.

Uhtua ei lopulta ole kaukana, mutta matka on pitkä. Tiet kaipaivat lan-

ta. Voi sanoa, että matkanteko oli ”täri-syttävä” kokemus ja vaatii fyysistä jaksamista. Aikanaan on kuljettu vesiteitse ja neuvostoaikana paljon myös lentäen. Parempi teiden kunto lisäisi liikennettä. Nyt vastaantulijoita ei juuri ollut.

Matkamme on antoisa. Siitä pitää huolen Vienan Karjalan tunteva tarinankertoja, bussinkuljettaja-matkaopas Hannu Moilanen Puolangalta ja Kalevalassa toimivan Uhut-seuran jäsenet puheenjohtajansa Valentina Kovalenkon johdolla. He opastivat meidät Uhtuan välittömään ja hyväntuuliseen henkeen sekä konkreettisesti erilaisiin kohteisiin, historiaan ja nykypäivään.

Uhut-seura toimii vapaaehtois pohjalta. Sen tavoitteena on tehdä hankkeita ky-

Vanhainkodin asukkaat nauttivat suomenkielisiä esityksistä. Tilaisuuden jälkeen keskustelu asukkaiden kanssa onnistui hyvin suomeksi. Henkilökunta puhui vain venäjää.

mummo oli kertonut

län elämän parantamiseksi, kunnostaa paikkoja ja auttaa säilyttämään karjalan kieli ja kehittää kulttuuria.

Kouluissa tai oppikirjoissa ei ole kerrottu Uhtuan vanhasta ajasta. Uhut-seura on tehnyt tärkeää työtä kootessaan tietoa menneestä. Lähteenä ovat olleet I. K. Inhan valokuvat, Elias Lönnrotin matkat ja Karjalan Heimo -lehden aineistot. Uhut-seuran työ on merkittävää myös koulussa. Oppilaita on innostettu karjalan kielen käyttöön ja oppilaat ovat jopa selvittäneet paikallisvirkaileijoiden karjalan kielen osaamista ”Pakajatko sie karjalaksi?”-haastatteluin.

Tuloiltana Uhut-seura oli kutsunut meidät Kalevalan koululle. Kalevalainen kuoro vienalaisissa juhla-asuissaan lauloi meidät tervetulleiksi ja herkisti tunnel-

maan. Vanhat ovat laulaneet ja nuoret ovat jatkaneet lauluperinnettä.

Valentina oli koonnut mummoja kertomaan meille elämästään; Venla, Maria, Olga ja Tamara tietävät kylästä. Venla kertoi elämästään ja äitinsä Annin elämästä. Anni oli lähtenyt Suomeen vuonna 1922 pakomatalle Jyväskylältä ja palannut lapsineen takaisin.

Anni oli elänyt pitkään elämän 102-vuotiaaksi asti Uhtualla. Anni ei ollut oppinut venäjää, vaan pakissut karjalaksi. Venla, neuvostoajan kasvatti, oli toiminut tarvittaessa tulkkina. Venla ja muut nykymummot ovat elävä todiste, että karjalan kieli säilyy, kun sitä käytetään kodeissa. Lapset oppivat kielen kuuntelemalla ja puhumalla sekä ilot etä surut. Kieli tulee osaksi arkea.

Karjalankieltä puhuvia tapaa kaduilla ja Uhutjoen maaseutumaisella länsipuolella kävellessä talojen pihoilta tervehditään ohikulkijaa ”Terveh!” -huudahduksin. Tervehtijä on useimmiten iäkäs henkilö, mutta myös jotkut nuoret ymmärtävät joitakin suomen kielen sanoja. Kaupassa, ravintolassa tai hotellilla ainoa kieli, jolla tulee ymmärretyksi, on kuitenkin venäjä.

Uhtua on ollut vuodesta 1963 alkaen nimeltään Kalevala. Uhtuansukuiselle Uhtua on kuitenkin aina Uhtua. Nyt Kalevala on kaupunki, jossa asuu noin 4 500 asukasta. Karjalan kieltä taitavia karjalaista sukujuurta olevia on alle 20 prosenttia asukkaista. Monet ovat muista Vienan Karjalan kylistä muuttaneita. ►►

Kuljimme Lamminpohjan alueella karttojen kanssa etsien suvun talonpaikkoja. Afanasjeff-suvun talot ovat pääosin sijainneet Uhutjoen varrella. Usein myös puoliso on haettu naapurista tai joen varrelta – ja joskus kaukaa Kuittijärven takaa tai Suomesta.

He ovat asuttaneet Uhtuaa sekä säilyttäneet karjalaista kieltä ja kulttuuria läpi neuvostoajan.

Matkallamme näimme perinteiset kohteet, kuten Lönnrotin männyn, runonlaulajien museon, ortodoksisen ja luterilaisen kirkon, matkamiehen ristin, Jamasen aitan, mahtavan Keski-Kuittijärven ja osa kävi myös Haikolan kylässä. Kaikki ne ovat osa Vienan kulttuuria ja ne kannattaa nähdä ja kokea.

Antoisinta oli tavata ihmisiä ja keskustella heidän kanssaan sekä kuulla heidän tarinoitaan. Raja sekoitti ja erotti ihmiset. Meidän isovanhempamme kaipasivat juurilleen. Uhtualle jääneet ja sinne siirretyt ihmiset elivät elämäänsä neuvostoyhteiskunnan vaatimusten mukaan. He säilyttivät kulttuuria, uskontoa, kieltä ja maisemaa omin toimin.

Lapset ja nuoret eivät olleet kiinnostuneita vanhempiensa tarinoista sielläkään. Venlakin kertoi samaa kuin me: olisi pitänyt laittaa muistiin äidin kertomukset. On tärkeää, että saadaan myös nuoria sukuseuran matkalle mukaan, koska nuoret kontaktoivat helposti toisten nuorten kanssa, aluksi tosin Google-kääntäjien avulla.

Matkan ajankohtaan osui myös Kainuun ja Vienan Karjalan yhteistyönä vuosittain toteutettava Sommelo-festivaali, joten pääsimme nauttimaan myös sen konserteista ja tilaisuuksista. Sen myötä osa matkalaisista valitsi konsertin Lamminpohjan vanhainkodissa.

Kuuntelimme esityksen ja sen jälkeen pyysimme lupaa keskustella asukkaiden kanssa. Hoitohenkilökunta oli täysin venäjänkielistä, mutta ystävällisesti he ottivat vienan kieltä ja venäjää taitavan asukkaan tulkiksi. Saimme luvan.

Monet vanhuksista puhuivat karjalaa ja ymmärsivät suomea. Heillä oli yhteyksiä Suomeen, mm. yhden tytär on Suomessa lääkärinä. Keskenään he kuitenkin puhuivat venäjää ja olivat iloisia, että tulimme heitä tervehtimään ja että he saattoivat käyttää karjalan kieltä. He olivat pääosin tyytyväisiä asuunsa kahden ja kolmen hengen huoneissa. Yhteisessä tilassa oli iso taulu-TV ja kirjallisuutta. Vanhukset kaipasivat suomenkielistä lukemista.

Uhtua tarkoittaa notkoa tai alankoa. Maisema näyttää alavalta, mutta jokirannasta lentokentän suuntaan kävelles-

sä huomaa maan nousevan. Pännteilän vaaralta näkeekin, että nykyinen Pato-lampi ja Kuittijärvi ovat selkeästi alempana. Meillä oli käytössämme Karjalan Heimon artikkelit ”Uhtuan kylää katselemassa, oppaana kirjeet ja muistelukset (KH 3-4/1994 ja 5-6/1995). Niiden avulla suunnistimme sukumme asuinpaikoille.

Afanasjeffit ovat asuneet pääosin Lamminpohjan alueella, joka on Uhutjoen rantamalla. Lamminpohja oli maanviljelysaluetta. Afanasjeffit olivat sekä maanviljelijöitä että laukkukauppiaita. He myös perustivat 1900-luvun alussa tuotantolaitoksia, kuten ompelimon, kutomon, suurtarinliikkeen ja satulasepän verstaan sekä olivat mukana Uhtuan Nahka-, Saha-, Mylly- ja Saviteollisuusosuusliikkeessä.

Maaperä ja ilmasto-olosuhteet vaikuttavat suotuisilta – niitä isovanhempamme ovat kaivanneet raivatessaan ja viljellessään myöhemmin Suomessa jänkä- tai kivipeltoja. Neuvostoajkaan viljeltiin viljan ja heinän lisäksi perunaa, porkkanaa ja kaalia.

Neuvostoliiton jälkeen Suomesta päin viritetty pienviljelytoiminta ei tuottanut

tulosta, koska tuotteiden jalostusta varten raaka-aine oli kuljetettava huonojen tieyhteyksien kautta kauas Kostamukseen saakka. Nyt pellot ovat viljelemättä, eikä karjaa enää ole. Asukkaat kasvattavat pihoillaan perunaa ja perunamaat ovat hyvin hoidettuja.

Talo, navetta ja muut tilat olivat aikanaan kaikki saman katon alla. Näistä vain yksi talo on säilynyt tähän päivään, Siivikon talo. Afanasjeffien taloista vain Rinteiden asuintalo on säilynyt. Muista löysimme talonpaikkoja, mutta vanhoja hirsii lienee käytetty uusien rakentamiseen. Näin arvelimme katsellessamme nykyisiä taloja ja keskustellessamme niiden asukkaiden kanssa suomeksi.

Uhutjoesta on rakennettu kanava Kuitijärveen 1980-luvulla. Kanava hävitti alleen osan Afanasjeffien taloista sekä talojen paikkoja. Leningradin insinöörit olivat laskeneet, että lisävesivoiman rakentaminen uhkaa hukuttaa Uhutjoen rannalla olevat talot veden alle ja siksi rakennettiin kanava. Lopulta on todettu, että kanavaa ei olisi tarvinnut rakentaa.

Kulkijan silmin nykyinen Kalevala ja

kaantuu kaupunkimaisempaan itäpuoleen ja maaseutumaiseen länsipuoleen. Itäpuolella neuvostoaika näkyy selvimmän rakennuksissa ja niiden ympäristössä. Länsipuolen omakotitalot ovat pääosin vanhoja, mutta uusia rakennuksia on joukossa myös. Matkalainen toivoisi vanhojen kohteiden säilyvän. Asukkaiden ongelma on vedensaanti. Vesijohtoa ei ole vaan vesi toimitetaan taloihin säiliöautoilla.

Lastenvaunuja työntäviä nuoria perheitä näkyy katukuvassa ilahduttavan paljon. Automerkkejä on monenlaisia, myös paljon ns. katumaasureita. Elämä vaikuttaa tasapainoiselta ja tavalliselta suomalaisin silmin nähtynä. Mummoilakin näkyy kännyköitä. Kerrostalojen parvekkeilla ja osassa harmaita hirsitaloja näkyvät lautasantennit.

On ajanmukaisia marketteja, tori tavarapaljousineen ja pienet kauppaodot asukkaiden lähetyvillä. Nuoret pelaavat koripalloa tai kulkevat porukoissa, kuten muuallakin. Kalevalan koulussa on noin 600 oppilasta. Nyt on loma-aika. Muualla ammattiin opiskelevat ovat palanneet kotikaupunkiinsa kesälomalle.

Kalevalan työpaikat ovat vähentyneet metsäteollisuuden vähenemisen myötä. Suuri työllistäjä, rajavartiosto, on siirtymässä Kostamukseen. Jäljelle jäävät palvelulinkeinit. Voisiko matkailun kehittäminen tuoda uusia työpaikkoja, miettii matkalainen. Kulttuuri ja maisema ovat vetovoimaisia, mutta toiminta vaatii tekijät ja paremmat tiet. Mahdollisesti myös luonnonvarat marjoista, luonnonyrteistä, kaloista ja sienistä maatalouteen sekä metsään voisivat mahdollistaa uutta yritystoimintaa.

Venäjä on valtava maa. On hieno tunne, että Kalevalassa on kuitenkin säilynyt jotain siitä, minkä isovanhemmat ovat joutuneet Uhtualta lähtiessään jättämään, ja mitä he ovat kaivanneet. Lisäksi saimme mukaamme aidon kokemuksen vienalaisten iloisuudesta, yhteisöllisyydestä ja elämään tyytyväisyydestä. Ne ovat juuret, joita etsimme!

TERTTU LOUHIKOSKI-ALASUUTARI

Afanasjeff-sukuseura teki matkan Uhtualle 3.-7.7.2014

Matka Kostamuksesta Uhtualle kesti seitsemän tuntia eikä välillä ole kahviloita. Välipalatarjoilu onnistui Vuonnisen tsasounalla, missä on katos ateriointia varten. Kävelyä tieltä tsasounalle on vajaa kilometri. Jegorovin tarjoamat samovaarilla keitetty tee, voileivät ja marjapiirakat maistuivat erinomaisilta.

Suojärven Pitäjässeuran puheenjohtaja Reino Kononen ja Karjalan Sivistysseuran puheenjohtaja Eeva-Kaisa Linna virittelivät yhteistyötä Bomballa Nurmeksessa. Kuva Matti Tuomisto.

Karjalaisuuden on aika uudistua

••• Karjalan kieli ja kulttuuri on iso viitekehys, joka luo mahdollisuudet Karjalan Sivistysseuran ja Suojärven Pitäjässeuran yhteistyölle. Näin totesivat puheenjohtajat Eeva-Kaisa Linna ja Reino Kononen kohdatessaan Suojärven pitäjäjuhlilla Nurmeksen Bomballa heinäkuun lopulla.

Suojärven Pitäjässeura kutsui juhlapuhujaksi 65. pitäjäjuhlinsa Karjalan Sivistysseuran puheenjohtajan Eeva-Kaisa Linnan. Pitäjässeuran puheenjohtaja Reino Kononen tunnustaa avoimesti, että taustalla oli halu ryhtyä etsimään aiempaa tiiviimpää yhteistyötä Sivistysseuran kanssa.

- Meillä on monia yhteisiä kehittämisen kohteita. Näitä ovat karjalan kieli ja kulttuuri samoin kuin kyykkä. Voisimme jopa harkita yhteisten juhlatilaisuuksien järjestämistä, Kononen toteaa.

- Sivistysseura järjestää vuosittain kaksipäiväiset heimopäivät, jotka ovat seuraavan kerran huhtikuussa Kajaanissa. Lauantaina ovat yhdistysten ja sukuseurojen tapaamiset sekä vuosikokous ja tarinailta. Sunnuntaina järjestetään heimomurkina ja -juhla, Eeva-Kaisa Linna kertoo.

Sivistysseuran nouseva painopistealue on sukututkimus. Linna kutsuu myös suojärveläisiä sukuja pitämään omia sukukokouksiaan KSS:n heimopäivien yhteyteen.

- Suojärveläiset ovat panostaneet paljon sukututkimukseen ja sukuseuroihin. Tätä kautta toimintaan on saatu mukaan

monia nuoria ihmisiä, mikä uudistaa koko toiminnan rakennetta, Kononen toteaa.

Eeva-Kaisa Linna ja Reino Kononen ovat yhtä mieltä siitä, että evakkoaikaisuus on jo menneisyyttä eikä sen varaan voi rakentaa tilanteessa, jossa mukana on siirtokarjalaisten jälkeläisiä jo toisessa ja kolmannessa polvessa.

- Vaikka Suojärven Pitäjässeura on Karjalan Liiton jäsen, seuran säännöissä ei ole mitään evakkouteen liittyvää vaan ainoastaan kieleen ja kulttuuriin liittyviä asioita, joiden puitteissa haluamme kehittää suojärveläisten keskinäisiä yhteyksiä, Kononen toteaa.

Samankaltaiset painotukset sisältyvät Karjalan Sivistysseuran sääntöihin, joiden mukaan ”seuran tarkoitus on vaalia itä- ja rajakarjalaista kulttuuria karjalaisten asuma-alueilla sekä edistää karjalaisten sivistystyötä”. Linnan mukaan näkemys onkin selkeä verrattuna evakkojen etujärjestöön Karjalan Liittoon.

- Liiton jäsenkunnasta valtaosa on Viipurista ja Kannakselta. Taustaltaan rajakarjalaiset ja karjalankieliset ovat Karjalan Liiton sisällä pieni vähemmistö, Kononen toteaa.

Suojärven Pitäjässeura teki pitäjäjuhlilla pidetyssä vuosikokouksessaan päätöksen keskittää seuran lähivuosien voimavarat karjalan kielistä Suomessa eniten puhutun varsinaiskarjalan kehittämiseen. Vienen ja livvin kirjakieltä on jo kehitetty Petroskoin yliopistossa.

Pitäjässeuran kielitoimikunnan projekti-päälliköksi nimettiin Eila Jahn, joka kokoaa ympärilleen vahvan tiimin niin lingvisteistä kuin kielen puhujista.

- Pitäjässeura etsii varsinaiskarjalan kielen hankkeeseen yhteistyökumppaneita. Tässä katsomme erityisesti Karjalan Sivistysseuran puoleen, Reino Kononen kertoo.

- Sivistysseuran osalta karjalan kielen

kehittäminen kuulostaa todellakin asialta, jota voitaisiin ryhtyä vakavasti harkitsemaan myös yhteistyössä suojärveläisten kanssa, joskaan Sivistysseura ei halua sitoutua vain yhden kielimuodon edistämiseen. Pitäisi ensin selvittää, mitkä järjestöt ovat mukana ja mikä on niiden tahtotila sekä kehittämisen tavoitteet. Vastalle pohjalle luotaisiin useampivuotinen raami- ja rahoitussuunnitelma, Eeva-Kaisa Linna hahmottelee.

Kolmipäiväinen pruzazniekka Nurmeksen Bomballa huipentui päiväjuhlaan, jossa varsinaiskarjalan kieli sointui niin Johran Fed'an Anitan juonnoissa

kuin monissa lauluissa, Saara Tuovisen kuaskuissa ja rovasti Juhani Härkkimen koskettavassa matkalle siunaamisessa.

Tämä kaikki kehysti Eeva-Kaisa Linnan juhlapuhetta, jossa luodattiin karjalaisuuden historiaa, karjalan kieltä ja kysymystä siitä, mitä nykykarjalainen kulttuuri voisi olla.

Linna painotti karjalan kielen uhanalaisuutta. Venäjällä iso ongelma on, että maan lakien mukaan virallisena kielenä voi olla vain kyrilliseen kirjaimistoon perustuva kieli. Karjalaa kirjoitetaan latinalaisin kirjaimin.

Yhden karjalan kirjakielen mahdollisuuden Linna suhtautui juhlapu-

heessaan varsin skeptisesti:

- Uskommeko todella, että eri murteiden pohjalta laadittu varsin keinotekoinen kieli saisi virallisen kielen statuksen Venäjällä, omaksuttaisiin ja että se pelastaisi karjalan kielen ja karjalaisuuden?

Eeva-Kaisa Linnan mielestä nykykarjalaisuuden pitäisi eläkkeeseen synnyttää ja luoda muotoja sille, mitä karjalaisuus on nyt eikä vain vaalia kullattua muistoa menneestä, sillä karjalaiset ja karjalan kieltä taitavat kaipaavat myös modernia kulttuuria tukemaan omaa identiteettiään.

MATTITUOMISTO

Marjut Ahokas (oik.) luovuttaa lahjakirjan Raija Klemolalle.

Runonlaulajan Pirtti sykkii elämää

••• Kauniin avonaisella Ilomantsin Parppeinvaaralla vietettiin Runonlaulajan Pirtin ”50-vuotissyntymäpäiviä” kesäkuun viimeisenä lauantaina.

Päivälleen puoli vuosisataa aiemmin 28. kesäkuuta 1964 oli ortodoksisen kirkon arkkipiispa Paavali ikaikaisin ortodoksimenoin vihkinyt pirtin mainiten: ”Ilman karjalaisuutta meiltä puuttuisi herkkyyys.”

Herkkyyks säilytti muinaiset runot. Akaateemikko Martti Haavio on todennut: ”Runonlaulajien osuus itsenäisen Suomen luomiseen on ratkaiseva, sillä vasta kun heidän laulamansa runot olivat tulleet tunnetuiksi, heräsivät suomalaiset tietoisuuteen kansallisuudestaan.” Liekö tämä unohtunut, kun sodan jälkeen monet arvelivat karjalaisuuden hiipuvan parissa kymmenessä vuodessa.

Monet sydämet ovat sykkineet Karjalalle ja runonlaulajille paljon pidempään ja sykkivät edelleen.

Kotiseutuliiton juhlat pidettiin Ilomantsissa vuonna 1956. Tuolloin puheenjohtaja Veikko Anttila kehotti Ilomantsi-seuraa ryhtymään toimiin kotiseututalon aikaansaamiseksi. Niin perustettiin toimikunta, jonka puheenjohtajana oli maisteri Matti Saloheimo ja asiamiehenä ekonomi Heikki Klemola.

Kalevalanpäivänä 1959 päätettiin perustaa Runonlaulajan Pirtin Säätiö. Rahan keruu oli työlästä, vaikka Heikki Klemolalla oli hyvä verkosto koulu- ja opiskelukavereiden joukossa. Pirtin Säätiö ei saanut verovapautta suurlahjoituksille, joten avuksi pyydettiin Karjalaisen

Kulttuurin Edistämissäätiö, jolla verovapaudet olivat.

Karjalaisuuden vaaliminen oli asiamies Klemolalle elämän tärkein asia, joten hän teki kaikkensa Pirtin aikaansaamiseksi. Hänellä ja Paula-vaimolla olikin kyky saada ihmiset mukaan. Alusta saakka rahan keruussa ahkeroi Mannerheim-ristin ritari Onni Määttänen kuten moni muukin. Arkkitehti Aulis Kalma valittiin laatimaan piirustukset karjalaista hirsirakentamista kunnioittaen. Niin Pirtti kohosi vaaralle karjalaisuuden ja kalevalaisuuden kunnaksi ja kulttuurin säilyttämiseksi.

Vihkiäisjuhlassa soittivat kannelta parituhantiselle yleisölle taiteilija Sampu Uimonen ja Onni Kuivalainen, joka on paikallinen maanviljelijä ja itseoppinut soittaja. Myös 50-vuotisjuhlassa kantelet helisivät Katja Kortelaisen (Klemoloiden vunukka), Mirka Saaren ja Elina Penttisen somin sormin soitettuna.

Kauan on kantelo soinnut tällä vaaralla. Parpein suurperheen vanhuksella, Jaakolla, oli aikaa 1870-luvulla soitella ruotsalaiselle antropologille Gustaf Retziukselle, joka kirjasi kirjaansa: ”Ja niin hän soitti meille runon toisensa jälkeen. Se oli lempeää, syväkaihoista musiikkia. Hiljainen ilman helähdys, avaruuden humina. Me istuimme siinä kuin lapset kuunnelen hartaina vanhuksen soittoa kuin jumalallista ilmestystä.”

Ilomantsin Parppeinvaaralle 50 vuotta sitten nousseesta Runonlaulajan Pirtistä tuli työn ja touhun tupa. Se on myös suosittu turistikohde.

Suomessa Ilomantsi ja Kuhmon Kuivajärven ja Hietajärven kylät ovat ainoita aitoja kalevalaisen runon paikkoja. Ilomantsi sopi siis mainiosti Kalevalaisen kulttuuripirtin paikaksi. Samanaikaisesti Kuivajärvelle kohosi Domnan pirtti - runonlaulaja Domna Huovisen mukaan nimettynä.

Ilomantsin kuuluisin runonlaulaja Mateli Kuivalatar (Magdaleena Kuivalainen 1771-1846) asui Koitereen rannalla Kontiovaarassa. Kahdeksannella runonkeruumatkallaan syyskuussa 1838 Lönnrot laulatti Matelia kaksi päivää. Se oli lyyristen laulujen täydennysmatka.

Lönnrot oli järjestänyt tämänkaltaiset laulut kokoelmaksi, jossa oli 274 runoa. Niistä oli myös valmiina käsikirjoitus, noin kaksi kolmannesta Kantelettaresta. Lönnrot sai Matelilta niin paljon hienoa aineistoa (94 runoa, laulua ja loitsua), että toimitti tekeillä olevan kirjan kokonaan uudelleen.

Matelin lyhyissä runoissa ikävä saa vertauskohdat luonnosta: Alahall' on allin mieli/uiessa vilua vettä,/sukkeloitessa suloa,/jäänalaista järkyttäissä,/alempana minun sitäi;/vilu vatsa varpusella/istuissa jääöksalla/vilumpi minun sitäi.

Mekrijärvellä asuivat Sissoset. Simana laulatti vuonna 1845 Taneli Europaeus, joka kirjeissään Lönnrotille kiitteli Simana Sissosta. Heinäkuun 6. päivänä Europaeus kirjasi tältä yli 60 runoa, joista osa oli miltei täydellisiä Kalevala-runoja ja lisäksi kertyi loitsuja. Julius Krohn nosti Simana Sissosen suomenpuoleisten

runonlaulajien ykköseksi hänen osamiensa runojen määrän ja täydellisyyden ansiosta.

Simana oli varakas talollinen, kalastaja ja metsästäjä, loitsija ja parantaja. Simanan sisar Iro Sissotar oli veljensä veroinen laulaja. Laulut olivat periytyneet sukupolvelta toiselle vuoden 1694 henkikirjoissa mainitulta tietäjältä ”Pää-Sissolta”. Myös Simana Huohvanainen ja Jyrki Sissonen olivat hyviä laulajia Mekrijärvellä.

Martti Haavio kirjoittaa ”Viimeisissä runonlaulajissa” Huohvanaisen pirtissä kokoontuneista laulajista: ”Jyrki säesti, Simana Sissonen ja Ontrei Huohvanainen lauloivat. Kun laulettiin Väinämöisestä, niin muisteltiin sekä laulajien että säestäjän että koko kuulemaan tulleen väen kyyneltyneen.” Akateemikko Haavio toteaa vain Homeroksen kertoneen yhtä ylhäisestä kulttuurista.

August Ahlqvist kävi keruumatkallaan vuonna 1846 Simana Sissosen luona saaden vielä lisäaineistoa. Hattuvaarassa hän tallensi Arhippa Puruskaiselta loistavan toisinnon Lemminkäisen virrestä, jossa sankari esitetään mahtavana tietäjänä. Vuonna 1933 lähetti Hattuvaaralta Kaino Härkönen yli tuhat sananpartta Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoon. Akateemikko Matti Kuusi piti Ilomantsin Hattuvaaraa Suomen karjalaisimpana paikkana.

Kyllä karjalainen hirsitalo on kaunis! Runopirtti on mitoiltaan 18,5 kertaa 9,5 metriä. Vuosikymmenien myötä on ikunan pielten ja seinien väriä muutettu.

Pihapiiriin on pystytetty vanhoja aittoja, joista yksi on Matelin aitta. Kauempana vaaralla on komea karjalaistyylinen ravintola. Alkusuunnitelmiana aikoinaan oli rakentaa vaaralle oikea runokylä, jossa perheet olisivat eläneet karjalaista elämää avoimin ovin.

Pirtin eteisessä on vanhoja kanteleita, yksi lyydiläinenkin. Pirtin oikeassa ovipiilessä käsastian ja luahkanan yläpuolella on uusi käspaikka, joka on tehty Heikki Klemolan Aunuksesta tuoman käspaikan kuvion mukaan. Siinä on laiva-aihe kuin Simana Sissosen runossa: Tuop' on vanha Väinämöinen,/meni riista riihen luokse,/oluella ukset voitti,/latjaeli laivan täyen,/laitto laivansa merelle,/saatto sammen lainehille.

Pirtin peränurkassa ikonin yllä on revinnäiskoristeinen käspaikka, ikonin alla muinainen räisäläinen riipusristi, jonka piispa Eino Sormunen lahjoitti vihkiäisissä.

Televisiossa pyöri Ilkka Klemolan filmaamat Pirtin vihkiäiset täydennettynä kantelemusiikilla. Näyttelytiloissa on tämän kesän esillä kuvia viime sotien ajan Ilomantsin sankarihaudoilta ja kaatuneiden hautajaisista.

Hyllyllä on vitriinissä kymmeniä eri kielille käännettyjä Kalevaloita. Yhdessä so-pukassa on Kalevala-ryijy, jonka kuviossa sotka etsii pesäpaikkaa.

Totesin puunjalostusinsinööriksi opiskelevalle kanneltaja-Katjalle: ”Puolen vuosisadan kuluttua sinä jälkikasvusi kanssa soittelet kannelta 100-vuotiaalle Pirtille.” ”Niin varmaan” kuului mieteliäs vastaus.

Runonlaulajan Pirtti on vahva näyttö karjalaisaatteen puolesta tehdystä työstä. Asiamiehenä toiminut Heikki Klemola oli asemasodan aikana puolitoista vuotta valistusupseerina Kuujärvellä ja opetteli siellä jopa lyydin kieltäkin. Kuupirtissä nuorisoojärjesti karjalankielisiä illatsuja.

Vuonna 1943 Klemola pyysi siirron rintamalla. Hän johti Heimopataljoonaa ja

Mateli Kuivalattaren aitta on tuotu aikoinaan Runonlaulajan Pirtin pihapiiriin ja vierailijat voivat kurkistaa sen sisään. Mateli Kuivalatar asui Koitereen rannalla Kontiovaarassa.

Katja Kortelainen (vas.), Elina Penttinen ja Mirka Saari esittivät monta kappaletta kanteleilla ja lisäksi lauloivat karjalaksi Pirtillä.

haavoittui heinäkuun alussa 1944 Äyräpään sillanpäätaistelussa luodin mennessä läpi kypärän. Haavoittunut vannoi, että jos hän selviää, niin omistaa elämänsä Karjalalle ja Jumalalle. Henki säilyi, Karjala meni, mutta Paula oli tullut Kuujärveltä Suomeen.

Heikki ja Paula eivät seurustelleet vielä Kuujärvellä, mutta tapasivat yhteisten tuttavien luona Suomessa. Kalevalan päivänä 1945 innokkaat karjalaisuuden vaalijat kihlauivat. Paula antoi Heikille lahjaksi akateemikko Martti Haavion kirjan ”Viimeiset runonlaulajat” omistuskirjoituksella: ”Vangittuna itkee Karjalan kannel”.

Runonlaulajan Pirtistä tuli työn ja tounhun tupa. Ohjelmatoiminnan ottivat huolekseen Kalevalaiset naiset. Perustettiin ohjelmatoimikunta ja ohjelmansuorittajia

oli monia. Paula Klemola kehräsi feresiin pukeutuneena värttinällä ja lauloi lyydiksi. Heikki Klemolan ehdotuksesta naisten työpuku oli feresi, jota aluksi hämmästeltiin.

Salmassa syntynyt Martta Kuikka muun ohjelmansa lisäksi itki äänellä eli esitti itkuvirsiä. Saimi Talvivaara lausui Kanteletaren runoja. Myöhemmin saatiin myös kanteleen soittajia esiintymään. Kahvia sai piirakoiden ja vatruskoiden kera. Talvisin pirtissä helskyivät paritkymmenet kangaspuut ja mattoja, kankaita, poimintaliinoja ja -käspaikkoja valmistui. Ompeelijat valmistivat feresejä. Toimintaa ohjasi Aili Korhonen ja käsitöitä pantiin myyntiin.

Runopirtin 50-vuotisjuhlassa juhlapuheen piti opettaja Juhani Seppälä todeten Pirtin olleen aikanaan valtava saavutus. Puhuja muisteli vihkiäisjuhlan mahtavuutta. Tässä 50-vuotisjuhlassakin oli vahvasti läsnä tuntu karjalaisuuden jatkuvuudesta.

Ilomantsi-seuran tervehdyksen esitti puheenjohtaja Rauno Ratilainen. Runonlaulajapatsas hämmötti taustalla kolmen

kanneltajan heläyttäessä konserttikanteleillaan Karjalan kunnilla, Konevitsan kirkonkellot ja Iltakaste Ilomantsissa. Sydän suli, sielu herkiytyi ja silmäkin kostui. Soittajat myös lauloivat karjalan kielellä. Kanttori Riikka Patrikainen ohjasi vunukajoukon laulua ja leikkiä.

Opettaja Saimi Talvivaaran runoa oli ilokuulla: ”Kasvaa täällä Karjalassa aito karjalainen kansa, lahjakas lauluilansa, kekseliäs kieleltänsä, rehti, avoin mieleltänsä. Ystävistä tunnetaan karjalainen kautta maan...” Saimi oli aikoinaan Pirtillä emäntänä ja on opettanut monta nuorta taitaville tavoille.

Monet yksityiset ja yhdistykset sekä Ilomantsin kunta lahjoittivat Klemolan arkistolle 1 300 euroa, jotta Raija Klemola saa tehdyksi arkistointityön valmiiksi. Lahjakirjan ojensi Raijalle kulttuurisihteeriksi Marjut Ahokas.

Kalevalaisten naisten puheenjohtaja Elvi Lemmetyinen juonsi koko juhlan kalevalamittaisesti runoillen. Lopuksi me kaikki yhdessä seisaaltaan kajautimme Karjalaisten laulun. Martat jo odottivat meitä piirakoineen kahville.

MARJUKKA PATRAKKA

Vuonnisen nähtävyydeksi vuonna 1995 tullut Vaassilan kivi on Martti Aihan kunnianosoitus vanhoille runolaulajille. Uusi tutkimus selvittää, mitä muuta Vaassila Kieleväinen oli kuin runonieikka.

Vaassila – oliko hän rajankävijä?

Tunnettua on, että Elias Lönnrot tapasi suuren tietäjän ja vanhan runon taitajan Vaassila Kieleväisen Vuonnisen kylässä syyskuussa 1833. Tämä muisteli runojen tapahtumia, laulutaito oli häneltä jo lähes rapistunut. Kajaanin lääkärin tavoitteelliset kysymykset auttoivat vanhusta ”palauttamaan” mieleensä seikkoja, jotka hän oli ”unohtanut”.

Kansallisarkistossa säilytettävät ja keväällä digitoitu raja-asiakirja osoittaa, että Vaassilan muistitietoa oli tarvittu käytäessä Oulun ja Arkangelin kuvernementtien rajaa 7. heinäkuuta 1827. Täyssinän rauhajan rajalinja oli täällä käyty keväällä 1596. Merkkejä oli harvassa ja osa niistä oli jo muistin tavoittamattomissa. Rajakiistoja oli ilmennyt erityisesti Suomussalmen Vuokin kaski- ja niittyaista. Riitojen jatkuessa päätettiin, että koko raja käydään mainittujen kuvernementtien välillä.

Ongelmakohdissa turvauduttiin vanhojen miesten muistiin. Heidän otaksuttiin tuntevan ikivanhat nautinta-alueet, joiden väliin rajalinja oli luontevaa merkitä. Kovin monia kiistakysymyksiä ei ilmennytkään käytäessä rajaa Kuhmon Simanansuolta (Miinoankiven eteläpuolella) Kuusamon Närängänvaaralle. Yksi kiistakohde oli Suomussalmen Kylmäsalmen ja Vienan Vuonnisen kylien kohdalla. Kainuulaisten näkökulmaa edustivat kolme Kylmäsalmen Jundula-nimistä (Juntunen?) miestä. Yksi heistä edusti isään-

sä. Vuonnisen asukkaiden etuja valvoivat Amos Kieleväinen, Waseli Kieleväinen ja Fedor Kasjanov.

Oliko Waseli kuulu Vaassila? Elias Lönnrotin kuvaus ja vanhojen miesten kauas menneisyyteen ulottuvan muistitiedon arvostaminen tukevat otaksun, että kysymyksessä olisi sama henkilö. Näin vanhan runon taitaja saa piirteitä, jotka liittyvät arkipäiväiseen kalastukseen ja muuhun erämetsien nautintaan. Niihin yhdistyy arvostettu asema hyvämuistisena ja rehtinä Vuonnisen kyläläisten etujen valvojana.

On sattumaa, että Historiallinen Aikakauskirja käsitteli viime vuoden viimeisessä numerossaan historian ja arkeologia yhteistyötä menneisyyden tutkimuksessa. Yhtenä esimerkkinä on Ville Laakson artikkeli arkeologian keinoista selvittää itärajamme ongelmakysymyksiä Täyssinän rauhaan ja sitä vanhempiin sopimuksiin liittyvissä asioissa. Artikkelin perustuu Turun yliopiston hankkeeseen Kaakkois-Suomessa vuosina 2010–2013. Yhteistyökumppanina oli mm. Pietarin Kunstkamera-museo. Työn jatkumisesta ainakin etelään on toiveita. Toivottavasti se laajenee myös pohjoiseen, missä on paljon ratkaisua odottavia arvoituksia. Uskon, että Kainuu on silloin aktiivisesti mukana.

HEIKKI RYTKÖLÄ

Vienan Karjala

Veikko Huotarinen: *Jutun siruja itärajalta ja sen takaa jolloin pubalsivat vielä vapaat tuulet. 263 s. Omakustanne 2014.*

Suomussalmelaisyntyinen kirjailija ja opettaja Veikko Huotarinen (s. 1937) on kirjoittanut vahvan, kanta-aottavan ja runollisen kauniin teoksen Vienan Karjalasta nimellä ”Jutun siruja itärajalta ja sen takaa jolloin puhalsivat vielä vapaat tuulet”.

Teos on itsenäinen jatko-osa Huotarisen vuonna 2012 julkaisemalle teokselle ”Karjalan kunnaila”. Huotarinen luottaa karjalaista elämänmuotoa ja kulttuuria vahvalla asiantunteumuksella, mutta myös sillä kokemuksella, jota hän on hankkinut vieraillessaan lukemattomia kertoja niin Vienassa kuin Aunuksessakin.

Huotarinen on kirjoittanut paljon karjalan kielen ja kulttuurin puolesta. Hän on uskonnut kylien elpymiseen uuden ajan koittaessa, mutta

nyt teoksessa on paljon pessimistisempi sävy. Kylät maamme itärajan toisella puolen hiljenevät yksi toisensa jälkeen. Pieninä saarekkeina elänyt kulttuuri uhkaa jäädä folkloreksi ja viih-teeksi, joka sivuutetaan yhtä nopeasti kuin auton perä häviää Karjalan hiekkateiden pilveen kesän kuivuudessa.

Väliin Huotarisen teksti on hyvin poleemista kritiikin kärjen osoittaessa vallanpitäjiä, jotka eivät ole pitäneet lupauksiaan säilyttääkseen vanhan kalevalaisen kansan seudut elinkelpoisina. Metsissä ovat käynnissä tehohakkuut ja puut kuljetaan nopeasti pois tehtaisiin. Työpaikat ovat hupenneet metsäkom-

muistoissani

binaattien lakkautuessa. Tilalle ovat tulleet tyhjyys, työttömyys ja vodka.

Naiset jaksavat ylläpitää kulttuuritraditiota vahvalla tavalla. Pitkinä talvi-iltoina kylissä harjoitellaan runoa, laulua ja tanssia. Kesäiset praasniekkajuhlat tarjoavat mahdollisuuden tuoda tätä rikasta kulttuuriantia esiin myös kylissä vierailleille ihmisille läheltä ja kaukaa.

Huotarinen antaa tunnustusta monille kulttuurin ja tieteen tekijöille rajan molemmin puolin. Monet ovat vuodesta toiseen jaksaneet puurtaa yhteiseksi hyväksi, jotta kalevalainen perintö saisi siirtyä elinvoimaisena tuleville sukupolville. Huotarinen laukoo

ääneen monia sellaisia totuuksia, joita ei ole usein kuultu, vaikkapa kulttuurilehti Carelian lakkauttamisesta.

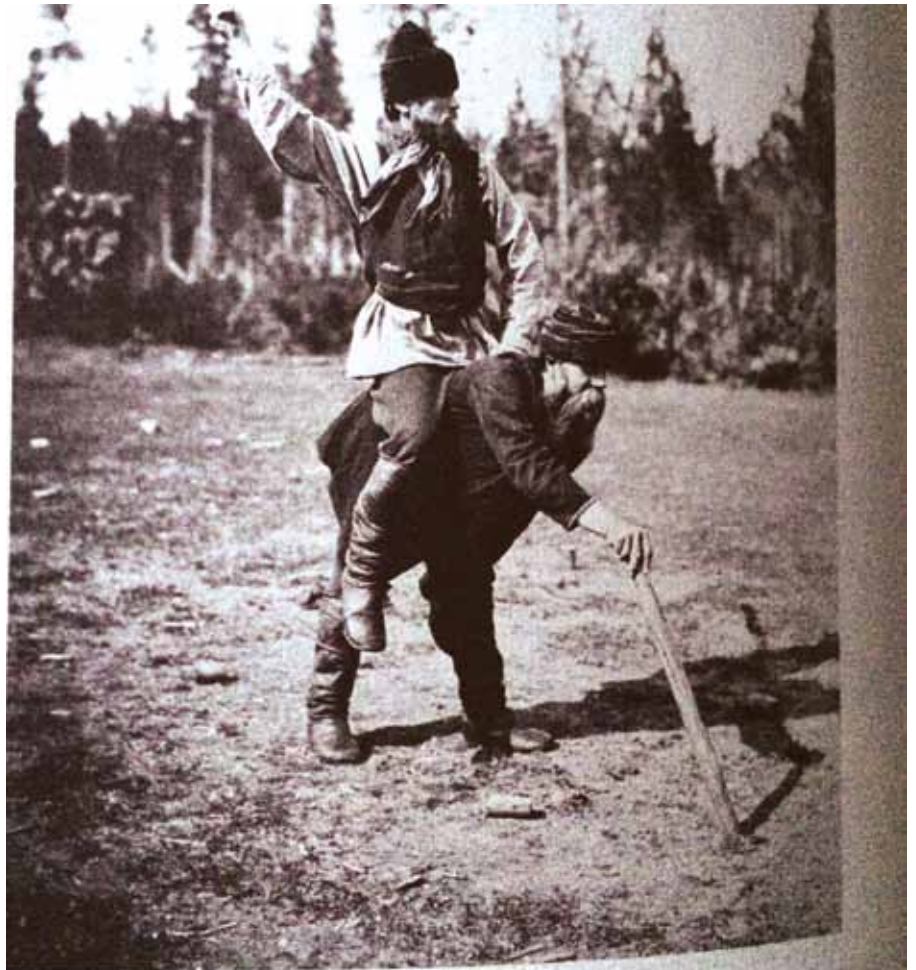
Teos sisältää myös pienoishenkilökuvia ihmisistä, jotka ovat työllään vahvistaneet karjalaista identiteettiä, valottaneet kirjallisuuden merkitystä ja tuoneet historiasta jat-

kumoa tähän päivään. Huotarinen on paneutunut kuvattaviinsa niin kuin muihinkin teemoihin antaumuksella. Teoksessa on mukana jokunen runollinen novelli. Ne ehkä tahattomasti nousevat kirjan kokonaisuudesta esiin kuriositeetteina, vaikka ovatkin vallan mainioita. Ne olisi kuitenkin voinut sisällyttää seuraavaan teokseen.

Veikko Huotarinen on tuottelias kirjailija, jolta on tullut kymmenen vuoden aikana likimain kirja vuodessa. Tasonsa Huotarinen on säilyttänyt kiivaasta tahdistä huolimatta. Sen tämä hänen uusin teoksensakin osoittaa.

RISTO KORMILAINEN

••• Uusien kuvien ottaminen vanhojen kuvien mallin mukaan on nyt suosittua. Kyykkäpelin lomassa Alekski ja Kai Paajaste asettautuivat kuten I. K. Inhan mallit aikoinaan. Alekski voitti 16. heinäkuuta isänsä.

Ei suojele partakaan miestä häpeältä.

Tämä risti tuli Vienan Karjalasta pakolaisten mukana Suomeen vuonna 1922.

Vanha Vienan risti kertoo historiaa

Irja Kempainen on lähettänyt Sodankylästä Karjalan Heimon toimitukseen lyhyen kirjeen ja kuvia, joissa on kuvattuna hopeinen risti. Näin hän kirjoittaa:

”Omistan tämän hopeisen ristin, joka on tullut minulle äidiltäni. Hän oli saanut sen isältään, joka oli Uhtualla syntynyt Arhippa Remsujev ja hänen vaimonsa Matrona Ivanovna Afanasjeva, s. 4.11.1879.

Äitini oli syntynyt Uhtualla 14.7.1914 ja tullut Suomeen vuonna 1922. Haluaisin tietää, mikä tämä risti on. Mitä siinä lukee? Mikä merkitys tällä сувulle on?”

Karjalan Sivistysseura lähetti Kempaisen kuvat tutkija Päivi Sturmille Suomen ortodoksiseseen kirkkomuseoon ja hän vastaa seuraavasti:

”Kyseessä on hopeinen ortodoksi-risti. Risti on valmistettu Venäjällä. Risti on nelipäätteinen, sakarat päättyvät ns. kiilakaareen. Ristin alaosassa on kaksi leimaa, yhdessä on hopeapitoisuus 84 ja

kaupunkileima, josta en saa selvää ja toisessa on tekijän nimikirjaimet kyrillisinä kirjaimina.

Valitettavasti en saa selvää kaupunkileimasta, enkä näin ollen pysty sanomaan, missä risti on valmistettu. Leiman muoto kuitenkin kertoo, että risti on valettu 1800-luvun loppupuolella. Tekijän leimassa on ensimmäinen kirjain kyrillinen Г-kirjain eli G-kirjain, mutta toisesta kirjaimesta en saa selvää. Jos voitte ottaa leimoista vielä tarkemmat kuvat, voisin yrittää selvittää tekijän nimen ja kaupungin, jossa risti valmistettiin.

Ristin keskellä on Kristuksen ristinpuuta kuvaava 8-päinen risti (ristissä on kolme poikkipuuta, alin vinossa). Ristin keskellä on ns. tsaata, hieman korvariipusta muistuttava koriste. Sellaisia on käytetty koristeina myös ikoneissa. Tutkijat ovat yrittäneet tulkita tsaatan merkitystä, mutta yksiselitteistä vastausta ei ole löytynyt.

Ilmeisesti sen on yksinkertaisesti koriste. Kun katsoo tarkasti, huomaa, että ris-

tin vieressä vasemmalla on pystysuorassa keihäs, ja oikealla iisoppiruoko ja sen päässä sieni. Ne kuuluvat Kristuksen pinnävalineisiin: keihäs symboloi keihästä, jolla Kristuksen kylki puhkaistiin ja ruoko iisoppiruokoa, jolla Kristukselle tarjottiin juotavaa.

Ristin pystypuun yläosassa on kolmio, joka symboloi Pyhää Kolminaisuutta ja sen alapuolella ovat kirjaimet ЦРЬ, lyhenne sanoista ЦАРЬ СЛАВЫ = Kunnan Kuningas. Ristin vaakapuun päissä on kirjaimet IC XC = Jeesus Kristus. Pystypuun alaosassa on todennäköisesti kyrilliset kirjaimet HA eli NA.

Luulen, että ne ovat lyhenne sanasta HIKA eli NIKA, joka tarkoittaa ”voitto”. Sana esiintyy risteissä yleensä kokonaisuena. Se liittyy pelastushistoriaan ja tahtoo kertoa että Kristus voitti ristinkuolemallaan kuoleman ja pelasti tätä kautta koko ihmiskunnan. Ristin sakaroiden väleissä on sepelettä muistuttava koriste. Jotkut tutkijat ovat tulkinneet sen symboloivan Kristuksen orjantappurakruunua.

Ristin kääntöpuoli on vaikeampi selvittää. Kyrillisestä tekstistä on vaikea saada selvää, luultavasti siinä on sanalyhentein kirjoitettu ristin kunnioittamiseen liittyvä teksti. Ristin sakaroiden päissä olevista kirjaimista en saa kunnolla selvää.

Risti näyttää olevan hyväkuntoinen. Se on kaunis risti, joka on säilyttämisen arvoinen. Sen rahallinen arvo ei varmaankaan ole suurensuuri, mutta sen arvo piileekin sen historiassa ja henkilöissä, joille se on kuulunut.

Mikäli haluatte, että tutkin ristin valmistuspaikan ja kääntöpuolen kirjainmerkit, voitte lähettää tarkat yksityiskohtakuvat leimoista ja kääntöpuolen teksteistä. Ristin mitatkin olisi mielenkiintoista tietää, ei ole kuitenkaan välttämätöntä.”

Karjalan Heimo muistuttaa, että filosofian tohtori Katja Hyry kerää parhaillaan tietoa ikoneista tai ikoniristeistä, joita tuli pakolaisten mukana Vienan Karjalasta Suomeen ja kauemmaksi. Kerro millainen ikoni perheelläsi on, missä sitä säilytetään ja yhteystietosi sekä kuva ikonista osoitteella toimisto@karjalansivistysseura.fi tai kirjepostina osoitteeseen Karjalan Sivistysseura, Luotsikatu 9, 00160 Helsinki.

Aila Liisa

Ontsins museo avautui Iljan praasniekassa

Ontsins talon portailla museoa avaavat piispa Ignat, kaupunginjohtaja Aleksandr Lohno ja matkailuyrittäjä Olga Lehtinen.

Iljan päivän praasniekan yhteydessä 2. elokuuta Vuokkiniemessä avautui Ontsins talona tunnettu historiallinen kohde kylämuseoksi. Museo keskittyy kertomaan kauppias ja kestäkievariensa pitäjän Riiko Remsun toiminnasta.

Riiko Remu oli Aleks eli Ontsi Remsun poika. Museo esittelee perinteisiä karjalaisia talonpoikais- ja kauppiasesineitä ja historiaa. Museon avasivat Kostamuksen ja Kemin piispa Ignat, Kostamuksen kaupunginjohtaja Aleksandr Lohno ja Kotiranta-matkailuyrityksen omistaja Olga Lehtinen.

Juhlintaan osallistui ennätysellinen määrä ihmisiä eri puolilta Karjalaa ja Suomea.

Myös Vuokkiniemi-seuran matkalaisia oli mukana ryhmä perinteiseen tapaan. Tänä vuonna seura retkeili myös Vuonnin tsasounalla, toimitti vanhusten talolle rullaverhot ikkunoihin ja samoin koululle verhoja.

Mattisen sukuseura on avustanut kirkon kunnostusta ja seura toimitti lahjan perille. Lisäksi koululaisille jaettiin perinteisesti stipendit hyvästä menestyksestä.

Talvihuone remonttivuorossa Valamossa

Pyhän kolminaisuuden kirkon entisöinti on saatu päätökseen Valamon luostarisaarella Laatokalla. Myös Vapahtajan tuomiokirkon pääjulkisivulla olleet rakennustelineet on poistettu.

Tämän ja ensi vuoden ohjelmassa on Talvihuoneen korjaus. 1800-luvun puolivälissä pystytetty kolmikerroksinen kivirakennus kuuluu Venäjän federaation kulttuuriperintökohteiden joukkoon. Vuonna 2006 se luovutettiin luostarin omistukseen.

Pyhiinvaeltajien määrät kasvavat, mutta Valamon saarella ei riitä majoituspaikkoja vieraille. Talvihuone on ollut tarkoitettu alusta lähtien pyhiinvaeltajien majoittamista varten. Se vaatii täydellisen uusimisen.

Karjalan päämiehen Aleksandr Hudilaisen mukaan Sortavalaan rakennetaan uudet asunnot 67 saarelaiselle, jotka ovat asuneet rakennuksessa.

Karjalan kielen kurssi syyskaudella Helsingissä

122445

KARJALAN KIELI, ALKEET, A1.1

(22 h) 11.9.–4.12. (ei 16.10. eikä 23.10.), to 17.00–18.30

Kurssilla käydään läpi vienankarjalan perusrakenteita, luetaan tekstejä ja keskustellaan. Samalla tutustutaan karjalan kielen murteisiin ja karjalaiseen kulttuuriin.

Kurssin pohjana on opettajan monistemateriaali.

Aihepiirit: itsensä esittely ja kuvaileminen, arkipäivään kuuluvia perustilanteita, elämän kuvia nyky-Karjalasta.

Rakenteet: verbityypit, verbin preesens ja imperfektiivisuus, nominien sijajärjestelmä.

Hinta 67 euroa, opettaja: Olga Karlova, FL

Ilmoittautuminen 11.8.–3.9. (paikat täytetään järjestyksessä):

www.kalliolkansalaisopisto.fi tai puh. 010 279 5080

Kurssipaikka: Kalliolan kansalaisopisto, Sturenkatu 11, Helsinki

KALLIOLAN KANSALAI SOPISTO / Uhtua-Seura ry

Praasniekkaperinne jatkuu Taivalkoskella

Pohjois-Viena-seuran ja Oulun ortodoksisen seurakunnan yhteisiä praasniekkoja jatketaan tänäkin kesänä. Taivalkosken toinen praasniekka pidettiin jälleen Päätaloviikolla ja niitä aiotaan pitää tuolloin joka kesä tulevaisuudessaakin. Praasniekkoja on pidetty Pudasjärvellä jo neljänä kesänä.

Praasniekat ovat perinteisesti sisältäneet hengellisen ja maallisen osuuden. Taivalkosken praasniekka aloitettiin ehtopalveluksella, jonka toimittivat kirkkoherra Marko Patronen, kanttori Reijo Kinnunen, ipodiakoni Kari Paakkola sekä lukijana toiminut Risto Dianoff.

Tervehdyssanoissaan kirkkoherra Marko Patronen puhui karjalaisuuden ja ortodoksisuuden suhteesta.

- Ihminen voi olla ortodoksi olematta karjalainen. Ihminen voi olla karjalainen olematta ortodoksi. Mutta karjalaista kulttuuria kaikessa sen täyteydessään - sen ihmisläheisyyttä ja lämpöä - ei voi ymmärtää muutoin kuin ortodoksisen kristillisyyden kautta.

FM Sami Kallio kertoi Vienan Pistojärven kylien asutushistoriasta. Aihe oli sopiva tähän juhlaan, koska Taivalkoski kuuluu niihin alueisiin, jonne on tullut paljon pakolaisia Pistojärven pitäjistä ja heidän jälkeläisiään asuu Taivalkoskella ja muissa Koillismaan kunnissa.

Juhla pidettiin Suomen vanhimman, vuonna 1883 perustetun Jalavan kauppakartanon ns. Hilvan puolella. Entiseen navettarakennukseen on tehty viihtyisiä tila erilaisten tapahtumien pitämistä varten.

Jalavan kaupan toiminnasta vastaa nyt nuori sukupolvi, kauppiaspari Mikko ja Laura Jalava. Mikko, joka on vienalaissyntyisen laukku-kauppias Stephan Jakovleffin jälkeläinen viidennessä sukupolvessa, kertoi kaupan kuulumisia. Toiminnassa on vanhaa ja myös uutta,

mutta maltillisesti. Vanhaan laukkurien tapaan kauppaan hankitaan vaatetavaraa ulkomailta, pääasiassa Kööpenhaminasta. Valikoimiin kuuluvat myös pussihousut, flanelivaatteet ja jatsarit. Uusinta uutta on tietysti verkkokauppa.

Karjalan kielestä, vienasta, eteläkarjalasta ja livvistä keskustellaan nykyisin vilkkaasti ainakin karjalaisten keskuudessa. Pohditaan, pitäisikö näille laatia yhteinen kirjakieli, niin kuin suomen kielelle laadittiin aikoinaan. Mielenpitoita on puolesta ja vastaan. Karjalan kieli on vuonna 2009 määritelty kansalliseksi vähemmistökieleksi Suomessa. Tällä on suuri merkitys niin karjalan kielelle kuin karjalaisille, jotka ensimmäisen kerran tunnustetaan omaksi kansalliseksi ryhmäksi Suomessa.

Karjalan Sivistysseuran kuten myös Pohjois-Viena-seuran perustajat ovat olleet vienalaisia tai heidän jälkeläisiään. Pohjois-Viena-seuran kaikissa tilaisuuksissa pyritäänkin jossain muodossa säilyttämään ja elvyttämään esivanhempien kieltä. Tällä kertaa kuultiin vienankielisiä runoja kirjasta Mössi Kontie - Meččärunoja lapsilla. Vienan kielen ymmärtäminen on helppoa suomenkielille. Sen vuoksi toivoisikin, että vienalaisten jälkeläiset kiinnostuisivat esi-isiensä kielestä, alkaisivat harrastaa sitä ja näin tukea kielen ja kulttuurin säilymistä Suomessa.

Kanttori Reijo Kinnusen johdolla laulettiin yhdessä karjalaisia lauluja. Risto Dianoff tervehti Jalavan edellisiä kauppiaita Ari ja Airi Jalavaa lauluilla Kulkukauppias sekä Ruskie neitsyt, valgie neitsyt.

Praasniekkakahvit ja arpajaiset kuuluvat jokaiseen praasniekkaan. Tunnelma oli leppoisaa ja välitön karjalaiseen malliin. Juhlissa oli 34 osallistujaa väliltä Helsinki-Kuusamo.

KERTTU NURMELA

Karjalan kielen koti etenee Vieljärvellä

Vieljärvelle Aunuksen Karjalaan rakenteilla oleva Karjalan kielen koti on viettänyt ensimmäisenä vuosipäivänään avointen ovien juhlaa. Heinäkuussa pidetyssä juhlassa esiteltiin kyläläisille ja vieraille talon rakennusvaihetta ja tulevia suunnitelmia.

Karjalan Kielen Koti -yhdistyksen taloprojektia on toteutettu talkoovoimin ja lahjoitusvaroin. Tukea on tullut muun muassa EU:n ja Karjalan välisestä ECHO-projektista.

Karjalan tasavallan kulttuuriministeri Jelena Bogdanova osallistui vuosijuhlaan. Yhdistyksen puheenjohtaja Olga Gokkojeva kiitteli kaikkia talkoisiin osallistuneita. Talkoissa on käynyt noin 400 vapaaehtoista rakentajaa. Rahaa on saatu kokoon kolme miljoonaa ruplaa ja Gokkojevan mukaan sitä tarvittaisiin vielä saman verran eli vajaat 100 000 euroa.

Paikalla ollut vanha talo purettiin viime vuonna. Uusien seinien sisälle ja katon alle on jo saatu lattiat paikoilleen. Lähiaikoina talo saa ikkunat ja ovet. Myös uuni on tarkoitus muurata ja saniteettitilat rakentaa lähiviikkojen aikana.

Karjalan kielen kotia rakennetaan Vieljärvellä tämän suunnitelman mukaan.

Hudilainen innostaa kyykkään

Karjalaisena perinnepelinä tunnettu kyykkä vahvistaa asemaansa Karjalan tasavallassa. Kyykkäkisoista on tarkoitus tehdä säännöllisiä urheilutapahtumia.

Tähän mennessä peliä pelaavat etupäässä karjalaiset Kalevalan ja Prääsän piirissä sekä Petroskoissa. Karjalan Rahvan Liitto on edistänyt kyykkäharrastus-

ta aktiivisesti. Karjalan päämies Aleksandr Hudilainen kertoo Karjalan Sanomissa, että urheiluministeriön pitää edistää peliä muuallakin Karjalassa ja ennen kaikkea Aunuksen piirissä.

Piireissä pitää Hudilaisen mukaan luoda sopivat olot kyykän harjoituksiin. Ministeriön kannattaa hänen mukaansa myös tutustua historiallisiin aineistoihin, jotka kertovat myös muista karjalaisista peleistä ja kansallisista urheiluperinteistä yleensä.

Urheiluneuvoston jäsenet ehdottavat, että kyykkää voitaisiin pelata vuosittaisessa Äänisen startit -urheilukilpailussa ja ottaa se myös koululaisten urheilutahutumakalenteriin.

Karjalassa pelin voisi myös yhdistää elvytettävään GTO- eli Valmiina työhön ja puolustukseen -urheiluohjelmaan.

Hudilainen kehottaa piirihallituksia rakentamaan pelikenttiä. Paikalliset yrittäjät voivat auttaa pelivälineiden valmistamisessa ja hankinnassa.

Karjalan varaurheiluministerin Jevgeni Šorohovin mukaan kolmen viime vuoden aikana Karjalan tasavallassa rakennettiin puolisataa uutta urheilukenttää ja siihen käytettiin 150 miljoonaa ruplaa eli noin 3,5 miljoonaa euroa. Tasavallan kolmessa kansallisessa piirissä eli Kalevalassa, Aunuksessa ja Präässä avattiin kymmenen uutta kenttää. Rakennustöihin ja urheilutarvikkeisiin meni 38 miljoonaa ruplaa eli vajaat miljoona.

Jalavan kaupan pihalla nähtiin vanhaa kalustoa

Suomen vanhin toiminnassa oleva kauppa, 131-vuotias Jalavan Kauppa järjesti vanhojen kulkuvälineiden näyttelyn heinäkuun puolivälissä. Jalavan uuden polven kauppiaspariskunnan Laura ja Mikko Jalavan näyttelyt saivat jatkoa, kun Jalavan pellolle ajettiin näytteille vanhoja kulkuvälineitä Jalavan varastoista.

Vanhojen kulkuvälineiden näyttelyn isäntinä toimivat kauppias Ari Jalava ja paikallinen moottorientusiast Samuel Jakkila. Kulkuvälineiden lisäksi ”emerituskauppias” Ari toi esille muun muassa vanhan, mutta toimivan maamoottorin.

Lisäksi kuultiin Ari Jalavan tarinoita

vanhoista ja uudemmistakin kulkupeleistä. Näyttelypäivänä Jalavan pihapiiri oli suljettu alle 31-vuotialta moottorisoidulta kulkupeleiltä.

Kielikilpailujen voittajat kävivät lomalla Suomessa

Seitsemän vieraan joukko Karjalan tasavallasta kävi heinäkuussa viikon mittaisella palkintomatkalla Nurmeksessa ja Joensuussa. Koululaiset olivat alakoulun ja keskikoulun oppilaita, jotka voittivat keväällä tasavallan kielikilpailun.

Kahdeksaslukkalainen Polina Kononova voitti vepsän kielen sarjan. Hän on opiskellut kieltä Petroskoin suomalais-ugrilaisessa koulussa jo seitsemän vuoden ajan. Suomessa hän sai puhua kieltä näytteeksi suomalaisille, jotka pääsevät vain harvoin kuulemaan sitä.

Polinan isoisä oli vepsäläinen ja tytön isä lähetti hänet lukemaan vepsää suomalais-ugrilaiseen kouluun. Hän kertoi olleensa Suomessa kaikkiaan jo neljä kertaa.

Polinan lisäksi matkalla olivat myös kilpailumestarit Oleg Mironov ja Nadežda Demina Petroskoista sekä Vladimir Romanov Leningradin alueen Vinnitsyn kylästä, Ksenija Artemjeva Kotkatjärveltä ja Marina Malyševa Kalajoelta.

Laučat kokosi nuoret teltoihin Karjalaan

Karjalan Kielen Koti -järjestön puheenjohtaja Olga Gokkojeva ja Kinnermäen kylän emäntä Nadežda Kalmikova saivat suuren apujoukon, kun yli sata suomalais-ugrilaista nuorta kerääntyi heidän avukseen Vieljärvelle ja Kinnermäkeen. Laučat-foorumin osallistujat auttoivat rakenteilla olevaa Karjalan kielen kotia monin tavoin.

Naiset kertoivat ensin Karjalan kielen kodin rakentamisprojektista. Sitten foorumin osallistujat jakaantuivat eri työpaikoihin pohtimaan ja ideoimaan asioita. Laučat-foorumin päätarkoituksena oli juuri auttaa Karjalan kielen kodin toiminnan kehittämistä.

Yhdessä työpaikassa pohdittiin, miten

Karjalan kielen kotia voisi somistaa aidosti etnisellä karjalaistyyllillä. Ryhmä laati myös tienviittoja ja huonekaluja.

Toisen työpaikan osallistujat ottivat käteen kameran sekä paperia ja kynän sekä lähtivät kiertämään kylä ja keräämään perinnetietoa vieljärveläisiltä. Aineisto on tarkoitettu säilöä Karjalan kielen kodin arkistoihin.

Kulttuuritoiminta-pajassa suunniteltiin kodin toiminnan sisältöä ja valmisteltiin foorumin päättäjät.

Suomalais-ugrilainen Lau atelttafoorumi pidettiin Prääsan piirin Kinnermäen ja Vieljärven kylissä 29. kesäkuuta - 4. heinäkuuta. Osallistujia oli Venäjän suomalais-ugrilaisten tasavaltosen lisäksi Suomesta, Virosta ja Espanjasta.

Niemelänhovista tuli majapaikka Laatokalle

Sortavalan hallintopiirin Niemelänhovin kylässä avattiin 26. heinäkuuta uusi matkailukeskus. Laatokan rantamilla sijaitseva majoituskompleksi rakennettiin 1800-luvun vuosisadan pohjapiirustusten mukaan.

Avajaiset juhlistivat suomalaisen maiseterin ja maanomistajan Oskar Nissisen syntymän 150-vuotispäivää. Nissinen valittiin vuonna 1895 Itä-Karjalan maanviljelijäin seuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi.

Nissinen perusti Laatokan rannalle kartanon vuonna 1892. Hänen omistamansa alue oli kooltaan 813 hehtaaria ja siihen kuului useita Laatokan saaria. Oskarין jälkeläiset - lapsenlapsenlapset Anna Pylke (Nissinen) ja Jari-Oskar - osallistuivat juhlatilaisuuteen.

Majoituskompleksin avajaisiin osallistui Karjalan tasavallan matkailun valti-onkomitean johtaja Valeri Kirjanov. Hän luovutti Laatokan kartano Oy:n johtajalle Valeri Kulikoville kiitoskirjeen matkailuinfrastruktuurin kehittämisestä ja totesi, että uusi majoituskokonaisuus on aluetasavallan ajanmukaisin ja mukavuuksiltaan korkeatasoinen.

Laatokan kartanon alueella on vanhoja säilyneitä ja saneerattuja rakennuksia sekä ajanmukaisia uusia majoitustiloja yhteensä 17 taloa, joissa on lähes 100 vuodepaikkaa. Kartanon alueella on 7 kulttuurikohdetta ja kaunista luontoa.

Vienan kurssin osallistajat kerääntyivät luokkakuvaan sen jälkeen, kun todistukset oli jaettu.

Kontie ta mitänih uutta-mukavua

••• Kuusamon kielikurssilla opittiin metsän sanastoa ja vienan kulttuuria

Karjalan Sivistysseuran ja Karjalan Rahvahan Liiton yhteinen ponnistus on vienan kielen ja kulttuurin kesäkurssi, joka keräsi tällä kertaa vajaat 20 opiskelijaa Kuusamo-opistolle.

Yhden oululaisen opiskelijan lisäksi muut kurssilaiset tulivat Petroskoista, Kostamuksesta, Kalevalasta, Jyskyjärveltä, Pääjärveltä ja Sohjanankoskelta. Karjalaiset kurssilaiset ovat yleensä opettajia, varhaiskasvattajia ja toimittajia, jotka tarvitsevat kieltä työssään.

Opettajina toimivat tuttuun tapaan

Valentina Karakina ja Olga Karlova Petroskoista. He laativat aina myös oppimateriaalit itse. Tämän vuoden kurssilla pääaiheena olivat karjalaiset metsä- ja kotieläimet.

- Monta vuotta sitten kurssilaiset saivat, että he tarvitsevat Karjalan eläimistöön liittyvää aineistoa. Viime vuonna päätettiin, että tänä vuonna käsitellään Karjalan metsäeläimiä ja karjalaisten kotieläimiä, Karakina kertoo.

Oppimista täydennettiin retkellä Kuusamon Suurpetokeskukseen ja valokuvaaja Hannu Hautalan luontokuvakeskukseen. Suurpetokeskuksessa elelee Sulo Karjalaisen hoivissa tällä hetkellä kuusi karhua eli kontieta nimiltään Vyöti, Natti, Reeta, Niisku, Tessu ja Juuso.

Lisäksi viikon ohjelmaan kuului tapaminen Kuusamo-Viena-seuran edustajien kanssa. Joka päivä kerääntyi oppituntien jälkeen myös opiskelemaan

kansantansseja. Tämä oli mahdollista erityisesti siksi, että mukana oli oma hanuristi ja petroskoilainen koreografi Natalja Kaširina.

Ensimmäistä kertaa kurssille osallistuneet Louhen piirin naiset Anni Vlasova, Katti Kuranova ja Nina Grigorjeva olivat myös taitavia tanssien esittäjiä.

- Omašta puolešta voin šanuo, jotta miula, lehtitoimittajalla, on aina mukava piäššä näijen kurššien kielikylypyh. Ruan enimmäkšeh kirjallisen šanan parissa ta toičči ylen kaipuan juuri šitä pakinakieltä. Näillä kurššiloillahan tovemmaštah šuat ylen hyvän kielikylyvyn, kun pakajat opaštajien ta tovarissojen kera karjalakši, kertoi Oma Mua -lehden toimittaja Olga Melentjeva kurssin jälkeen vienan kielellä.

Vienankarjalan kielen ja kulttuurin kurssi pidettiin Kuusamo-opistossa 24.-29. kesäkuuta.

Livvin kurssi keräsi oppilaat Nurmekseen

Kaikkiaan parikymmentä suomalaista ja viisi Karjalan tasavallan puolelta tullutta opiskelijaa osallistui livvin kursseille Nurmeksessä. Jo aiemmilta vuosilta tutut opettajat Nadja Bukina ja Olga Žarinova vetivät jälleen oppitunnit ammattimaisin ottein.

Karjalan Liitto sijoitti kurssin tällä kertaa perinteikkääseen Hyvärilän matkailu- ja nuorisokeskukseen, joka rakennettiin vuonna 1920 vanhainkodiksi ja mielisairaalaksi.

Hyvärilä sijaitsee Pielisen rannalla vain noin kilometrin päässä Bomban matkailualueesta ja kylpylästä. Viikon aikana kurssilaiset tutustuivat lähimaisemiin, esimerkiksi Rasimäen kylään Valtimolla. Se on suurin evakkojen korpeen raivaama asutuskylä Suomessa. Rasimäen lisäksi käyntikohteena oli Murtovaaran talomuseo, johon paikallisopas Heikki Ovaskainen kurssilaiset tutustutti.

- Ei nykykarjalainen elämä ole pelkästään vanhan muistelua. Saimme tutustua toiseenkin toteutuneeseen unelmaan Kopinoidan lasistudiossa, jossa vanha koulu oli muuttunut Leena Nykyrin kesäkodiksi ja näyttelytilaksi, kertoo kurssille osallistunut savonlinnalainen Päivi Harjusalmi.

Hänen mukaansa moni muukin ihastui valtaviin lasimaalauksiin, jotka syttyvät loistamaan auringon paistaessa suuriin ikkunoihin. Ja Karjalassa kun oltiin, ei Kalevalaa voinut välttää, sillä osa Nykyrin aiheista on saatu sieltä.

Kurssilla vierailivat Paavo Harakka Suojärvi-seurasta kertomassa kotiseudustaan sekä Martti Penttonen esittelemässä Karjalan Kielen Seuran viimeaikaisia julkaisuja sekä Karjalan tasavallan Vieljärvelle rakennettavan Karjalan kielen kodin tulevaa toimintaa.

- Erityisen hauskaa oli, että kurssille osallistui nuori Maria-äiti Iivo-vauvan ja seitsenvuotiaan Juuli-tyttären kanssa. Vaikka perhe elää täysin suomenkielisesä ympäristössä, käyttää äiti karjalaa niin paljon, että Juuli puhuu sitä jo sujuvasti. Itsellänikin tuntui nyt jokin kynnyksen ylityneen, sillä puoli maanantaipäivää pähkäiltyäni puhe alkoi jo mukavasti sujua, Harjusalmi kertoo.

Torstai-iltana pidettiin, kuten kurssilla on ollut tapana, illačču, jossa kurssinjohtaja Saija Pelvas muisti opettajia ja osallistujia kiitoksin ja lahjoiin. Opettajat kiinnittivät juhlallisesti jokaisen rintaan

pinssin ”Minä pagizen karjalakse”.

Pieni Juuli lauloi karjalaksi itse tekemänsä laulun ja alkeisryhmä esitti näytelmän Kindahan mužikat Piiteris. Vastaalkajat esittivät sujuvasti karjalaksi tarinan hölmöläisten reissusta suurkaupunkiin. Jatkokurssilaisten näytelmä lähti liikkeelle iltaa istuttaessa kerrotusta vitsistä, josta sitten tehtiin kokonainen esitys. Siinä hiirumuori puhuu kissalle ”koiraa” ja näyttää jälkeläisilleen, miten tärkeää on osata vieraita kieliä. Karjalaista illaččua ei voi myöskään olla ilman laulua, tanssia ja riemukkaita perinneleikkejä, joita kizattiin hengästyneeseen asti.

Ensi vuonna livvin kurssi on tarkoitus pitää Karjalan tasavallan Nuosjärvellä Prääsän piirissä.

Livvin kielikurssi pidettiin Hyvärilän matkailu- ja nuorisokeskuksessa Nurmeksessä 29.6.-4.7.2014

Livvin kurssilaiset sonnustautuivat illaččun viettoon ja karjalaisiin juhlassuihin kurssipaikassaan.

SIVISTYSSEURAN UUTISET

Terveisiä Uhtualta

Afanasjeff-sukuseuran Vienen reisin yhteydessä oli mainio tilaisuus tava-ta Uhut-seuran edustajia. Seuraa johtaa nyt viidettä vuotta Valentina Kovalenko, jonka kotona Uhtualla puhuttiin karjalaa. Valentina opiskeli Petroskoissa venäjän kirjallisuutta ja suomea ja toimii nykyisin suomen kielen opettajana Kalevalan keskikoulussa. Valentina päätyi asumaan kotikonnuilleen, kun kohdalle osui komea, Moskovasta Uhtualle komennukselle tullut upseeri.

Seurassa on nykyisellään kuutisenkymmentä jäsentä, pääosin kypsään ikään ehtineitä naisihmisiä. Seuralla on oma soma toimitilansa Keski-Kuittijärven rannassa. Tilaa rakennuksessa on riittävästi vaikka kielikurssien pitämiseen. Rannan puolelle voisi vaikka rakentaa terassin ja pitää kahvilaa, mutta vesi puuttuu, kaivoa ei ka-pealle maakaistaleelle voi rakentaa.

Toiminnan rahoitus tulee pääosin Kansallisuuspolitiikan ministeriöstä, josta voi anoa rahaa erilaisiin hankkeisiin. Seuran toiminnan keskeinen tavoite on edistää karjalan kieltä ja kulttuuria paikallisesti. Erityisesti kielen kannalta työtä riittää, onhan Uhtuan nykyisestä 4 500 hengen väestöstä enää vain runsaat kymmenen prosenttia karjalaisia.

Uhtualla koululaisetkin on valjastettu karjalan kielen edistämiseen, he ovat käyneet virastoissa kyselemässä virkamiesten kielitaitoa. Kyykkä on voimissaan, paikkakunnalla on kymmenkunta joukkuetta. Vuosittain valitaan vuoden paras kanteleensoittaja, Veikko Pällisen Kalevala-kuoro on nuortunut ja esiintyy usein karjalaisissa tilaisuuksissa. Kanervatsaijuillatsut ovat suosittuja, luonnonkasvien parantavista voimista kerrotaan eri tavoin.

Seura panostaa karjalaisen kulttuurin esillä pitämiseen, vanhemmat ihmiset käyvät kouluilla kertomassa menneestä ajasta sekä vanhasta Uhtuasta.

Uhut-seuralla on paljon yhteistyötä

Valentina Saburova (oik.) matkaa nykyisin usein Uhtualta Vuokkiniemeen, missä hän ohjaa kylän naisten Kataja-ryhmää.

Suomussalmen suuntaan, siellä oli pitkään ystävyyskoulukin. Nyt olisi toiveissa löytää Suomesta uusi koulu yhteistyökumppaniksi.

Vierailun aikana neuvoteltiin Viisasten kerho-toiminnan aloittamisesta myös Uhtualla. ”Nyt tai ei sitten koskaan”, totesi Valentina Kovalenko ja niin Uhut-seuralle annettiin äänityslaitteet vanhojen muistojen tallentamista varten.

Pitkän uran kulttuurin saralla tehnyt Valentina Saburova julkaisi Sommelo-festi-

vaalin yhteydessä runokirjansa ”Kun juuret alkau herätä”. Kazakstanissa syntynyt, mutta Uhtualla pienestä vauvasta lähtien elänyt, Petroskoissa opiskellut Valentina on toiminut ensin opettajana ja sitten Kalevalan kansateatterin ohjaajana 30 vuotta.

Huoli karjalan kielestä ja kulttuurista motivoi Valentinaa, idea Kalevalaan ja Kuittijärvelle sijoittuvista runoista heräsi ”Runolaulun juuret ja versot” -projektin myötä.

Valentinan tie käy nykyisin usein Vuokkiniemeen. Siellä hänen ohjattavanaan on kylän naisten Kataja-ryhmä, joka laulaa ja tanssii eri puolilla Viena. Tänä vuonna sain kuulla ryhmän esityksiä Valentinan runoillansa ja Haikolan Sommeloissa. Kataja-ryhmän kehitys vuodessa on ollut huima, esiintyminen oli todella korkeatasoista. Ahkera harjoittelu Valentinan ohjauksessa näkyi.

EEVA-KAISA LINNA

Laukunkantajat

E L O K U U 2 0 1 4

Periksi ei pidä antaa

Aila-Liisa Laurilan äiti on Karjalan evakoi-
ta, joka tuli Suomeen ensimmäisen kerran
11-vuotiaana ja toisenkin kerran joutui Sal-
min Koveron kylässä olevan kotinsa jättä-
mään. Suomesta hankittiin maatala Utajär-
ven Ahmaskylästä, kun isoisä Andrei ei halunnut jäädä
Savon kivisille pelloille. Suurperheessä puhuttiin livvin
karjalaa, jonka kielen Aila-Liisakin mummon luona ol-
lessaan oppi.

Isän puolelta uhtualaisjuurisen Eeva-Kaisa Linnan kar-
jalaisuus oli nuorena ennen kaikkea tietoa vienalaises-
ta taustasta ja suvuista, joista suvussa on kerrottu pal-
jonkin.

Kaunis kesäpäivä sai naiset
pohtimaan karjalaisuuden ku-
vaa mediassa.

EKL Karjalaisuus on ollut
luonnollinen osa elämäsi.
Olet pitkään asunut Tampe-
reella, jossa sinulla ei ollut kon-
takkeja karjalaisuuteen, vain
Utajärvellä kotona käydessä-
si kohtasit heimolaisiasi. Tilai-
suus päästä taas sisään ”karja-
lasiin piireihin” koitti vuonna
2006, kun aloitit Karjalan Hei-
mon päätoimittajana. Karjalan
Sivistysseura on leimallisesti
niin itä- kuin rajakarjalais-
ten yhdistys, jos kohta jäseni-
nämme on evakkotaustaisia
myös etelämpää, Laatokan
Karjalasta ja Kannakselta.

Poikkeaako rajakarjalaisuus itäkarjalaisuudesta?

ALL Enpä osaa sanoa, onko eroja, onhan Salmi aluet-
ta, jossa puhuttiin livviä ja jossa ortodoksiuskonto oli
vallitseva. Karjalaisuus kaikkia yhdistää, kieli, kulttuuri,
elämäntavat. Nämä kaikki olivat minulle jo kotoa tuttuja,
olen tuntenut oloni kotoisaksi Sivistysseuran piireissä.

EKL Päätoimittajana olet vastuussa lehden välittämäs-
tä kuvasta karjalaisuudesta ja tämän päivän Karjalasta.
Itäinen naapurimaamme on viime aikoina ollut osana
merkittäviä poliittisia paineita Ukrainan tapahtumien
vuoksi. Tänä kesänä olemme saaneet tietoa, että suoma-
laisten matkailijoiden määrät esimerkiksi Vienan alueel-
la olisivat vähentyneet. On arveltu, että levoton tilan-
ne Ukrainan suunnalla olisi saanut ihmiset varovaisiksi.
Vienasta juuri palanneena tuntuu vaikealta uskoa, että
tapahtumat voisivat mitenkään vaikuttaa niin kaukana
alueilta, joilla on rauhattomuutta. Mitä media voi tehdä
ja miten se voisi toimia, jotta Karjala edelleen olisi kiin-
nostava ja turvalliseksi koettu matkakohde?

ALL Kuusi kertaa vuodessa ilmestyvä Karjalan Heimo

ei tietenkään ole paras tietokanava nopeaan tiedonvälitykseen.
Mielikuvien ja asenteiden muuttaminen on aina vaikeaa. Ehkä
niin seuran kuin lehdenkin keskeinen tavoite on jatkaa toimin-
taa entiseen tapaan ja välittää tietoa siitä, että asiat Karjalassa
ovat entisellään. Heimopäivillä meillä ja Karjalan tapahtumisa-
na ja praasniekoissa käyminen ei ole muuttunut miksiäkään, ni-
itä eivät maailman poliittiset tuulet heilauttele. Aktiiviset su-
kuseurat ovat osoitus ihmisten kiinnostuksesta sukujuuriinsa.
Kun sellainen kiinnostus on herännyt ja on vahva, ei matkalai-
sia pidätte mikään – eikä ole syytäkään.

EKL Karjalan Heimo välittää tietoa seuramme toiminnas-
ta, Vienan ja Itä-Karjalan historiasta, suvuista, vanhoista kylis-
tä, ammin eläneistä ihmisistä. Nyky-
Karjalan elämästä kertovia artikkeleita
voisi olla enemmänkin, välittyisi ku-
vaa tästä päivästä, joka ei suinkaan
ole vain runolaulua ja praasniekkaa –
vaikka niitä kesä onkin mainiosti täyn-
nä.

*Päätoimittaja Aila-Liisa Laurila (vas.) ja
puheenjohtaja Eeva-Kaisa Linna.*

ALL Historiajutut ovat erittäin tär-
keä osa lehteä, niitä luetaan vuodesta
toiseen. Toivonkin, että saisin lehteen
materiaaleja ja kuvia, joista syntyy
mielenkiintoisia juttuja. Usein ne ovat
herättäneet kiinnostuksen sukujuu-
rien etsimiseen tai antaneet suoraan
vastauksia omia sukujaan etsineille.
Suomessa elävien karjalaisjuuristen
määrähän on huomattavan suuri ja us-
kallankin uskoa siihen, että vielä tässä
syntyy iso karjalaisen kulttuurin nou-
su molemmiin puolin rajaa. Uutta kiin-
nostusta herää. En usko – en ainakaan

halua uskoa – että karjalainen kulttuuri häviäisi. Muotoaan se
ehkä muuttuu. Musiikki kehittyi karjalaisessa hengessä, samo-
ja vanhoja lauluja ei toisteta rutiininomaisesti vaan niitä uudis-
tetaan ja siltä pohjalta luodaan uutta elävää kulttuuria.

EKL Kielen ja kulttuurin museoituminenhan on suuri vaa-
ra, niiden tulee olla osa arkeamme. Minäkin uskon siihen, että
asioita voidaan edistää, kun on riittävän vahva tahtotila. Minua
huolestuttaa se, että kehittäjien ja edistäjien joukko Karjalassa
on varsin pieni ja paljon on lastattu heidän harteilleen. Kuin-
ka jaksavat, kun valtion taholta tulleet lupaukset vähemmistö-
kansallisuuksien asioiden edistämiseksi eivät aina toteudu? Se
huolettua.

ALL Periksi ei saa eikä pidä antaa. Venäjän karjalaisten ei pi-
dä ryhtyä venäläisiksi eikä meidän Suomen karjalaisten unoh-
taa juuriamme.

*Tällä palstalla keskustellaan Sivistysseuraa lähellä ole-
vista aiheista.*

MIKÄLI VUOKKINIEMI VOITTA:

Vuokkiniemestä tuli
kulttuuripääkaupunki

Vuokkiniemi on valittu suomalais-ugrialaisten kansojen kulttuuripääkaupungiksi vuodelle 2015.

Vuokkiniemessä elää viitisensataa asukasta, joista 85 prosenttia on karjalaisia. Vuokkiniemellä on tavoitteena nostaa karjalaisen kulttuurin merkitystä suunniteltujen tapahtumien ja ohjelman kautta.

Muut paikkakunnat loppukilpailussa olivat Obnitsa Setumaan maakunnasta Virossa ja Unkarin Veszprem. Obnitsan asukasluku on alle 200 ja Veszpremissä asuu noin 63 000 ihmistä.

Aluksi hakijoita oli kuusi, ja loppukilpailuun valittiin kolme. Valinnan vuoden 2015 kulttuurikylästä teki suomalais-ugrialaisten nuorten liitto Mafun kuultuaan finalistien esittelyt itsestään.

Vuoden 2014 suomalais-ugrialaisten kulttuuripääkaupunki on ollut yli 600 asukkaan Saryje Bygyn kylä Udmurtiasta. Vuokkiniemestä tuli sarjan toinen kulttuuripääkaupunki.

MIKÄLI OBNITSA VOITTA:

Obnitsa suomalais-ugrialaisten
kulttuuripääkaupunki 2015

Obnitsa Viron Setumaasta on valittu suomalais-ugrialaisten kansojen kulttuuripääkaupungiksi vuodelle 2015.

Vuokkiniemi (kuvassa) oli mukana kilpailun loppuvaiheeseen saakka. Kolmantena paikkakuntana finaalissa oli Unkarin Veszprem.

Obnitsan asukasluku on alle 200 ja Veszpremissä asuu noin 63 000 ihmistä.

Vuokkiniemessä elää viitisensataa asukasta, joista 85 prosenttia on karjalaisia. Vuokkiniemellä oli tavoitteena nostaa karjalaisen kulttuurin merkitystä suunniteltujen tapahtumien ja ohjelman kautta.

Aluksi hakijoita oli kuusi, ja loppukilpailuun valittiin kolme. Valinnan 2015 kulttuurikylästä teki suomalais-ugrialaisten nuorten liitto Mafun kuultuaan finalistien esittelyt itsestään.

Vuoden 2014 suomalais-ugrialaisten kulttuuripääkaupunki on ollut yli 600 asukkaan Saryje Bygyn kylä Udmurtiasta. Obnitsa on sarjan toinen kulttuuripääkaupunki.

MIKÄLI VESZPREM VOITTA:

Veszprem suomalais-ugrialaisten
kulttuuripääkaupunki 2015

Unkarin Veszprem on valittu suomalais-ugrialaisten kansojen kulttuuripääkaupungiksi vuodelle 2015.

Vuokkiniemi (kuvassa) oli mukana kilpailun loppuvaiheeseen saakka. Kolmantena paikkakuntana finaalissa oli Viron Obnitsa Setumaan maakunnasta.

Veszpremissä asuu noin 63 000 ihmistä ja Obnitsan asukasluku on alle 200.

Vuokkiniemessä elää viitisensataa asukasta, joista 85 prosenttia on karjalaisia. Vuokkiniemellä oli tavoitteena nostaa karjalaisen kulttuurin merkitystä suunniteltujen tapahtumien ja ohjelman kautta.

Aluksi hakijoita oli kuusi, ja loppukilpailuun valittiin kolme. Valinnan 2015 kulttuurikylästä teki suomalais-ugrialaisten nuorten liitto Mafun kuultuaan finalistien esittelyt itsestään.

Vuoden 2014 suomalais-ugrialaisten kulttuuripääkaupunki on ollut yli 600 asukkaan Saryje Bygin kylä Udmurtiasta. Veszprem on järjestyksessä toinen kulttuuripääkaupunki.